

AcrocephaluS

glasilo Društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, Ljubljana
journal of Bird watching and bird study association of Slovenia, Ljubljana

naslov uredništva address of the editorial office	61000 Ljubljana, Langusova 10
urednik editor	Iztok Geister, 64202 Naklo, Pokopališka 13, tel. 064 47 170
uredniški svet editorial council	dr. Miha Adamič, Janez Gregori, dr. Matija Gogala, dr. Boris Kryštufek, dr. Sergej D. Matvejev, Dare Šere, Jana Vidic, dr. Andrej Župančič
oblikovalec lay out	Iztok Geister
tehnični urednik technical editor	Rudolf Tekavčič
lektor proof-reading	Janko Kovačič (za slov. – for slov.)
prevajalec translator	Henrik Ciglič
tisk print	Tiskarna Tone Tomšič, Ljubljana, Gregorčičeva 25 a
cena	2500 din za številko

**DRUŠTVO ZA OPAZOVANJE IN PROUČEVANJE PTIC SLOVENIJE – JUGOSLAVIJA
BIRD WATCHING AND BIRD STUDY ASSOCIATION OF SLOVENIA – YUGOSLAVIA**

naslov address	61000 Ljubljana, Langusova 10
predsednik president	Rudolf Tekavčič 61351 Brezovica, Poštna 15 tel. 061 653 506
podpredsednik vicepresident	dr. Andrej Župančič 61000 Ljubljana, Veselova 10 tel. 061 216 974
tajnik secretary	Peter Trontelj Cesta na Laze 27 61000 Ljubljana Tel. 061 575 732
blagajnik treasurer	Tomaž Jančar Cesta v Kostanj 3 61110 Ljubljana
žiro račun	50100-620-107 05-1018116-2385287
izvršilni odbor executive board	Andrej Bibič, Franc Bračko, Janez Gregori, Tomaž Jančar, Franc Janžekovič, Kajetan Kravos, dr. Sergej D. Matvejev, Miro Perušek, Slavko Polak, Rudolf Tekavčič, Tomi Trilar, Peter Trontelj, Jana Vidic, Iztok Vreš, Dr. Andrej Župančič
letna članarina	4000 din za posameznike (do,16 let 100 din, za dijake in študente 2000 din) in 50.000 din za ustanove.

Rdeča lastovka *Hirundo daurica* ujeta v Sečovljah Red-rumped Swallow *Hirundo daurica* trapped at Sečovlje

FRANC BRAČKO

V času mojega letnega dopusta v Umagu sem nekajkrat odšel loviti ptiče v trstišče ob reki Dragonji v Sečovljah. Dnevi so bili pasje vroči, na stotine selečih kmečkih lastovk *Hirundo rustica* je preletavalo zapuščene soline in počivalo v prijetni senci drevja ob reki.

Tako je bilo tudi 10. 8. 1988 kasno popoldne in kmalu po razpetju mrež so se lastovke pričele loviti. Že v prvem naletu se je s kmečkimi ujela rdeča lastovka, čeprav je prej v zraku nisem opazil. Ujeti primerek sem določil za mladosten, saj je bilo perje popolnoma sveže in brez sledov obrabljenosti, terciarna peresa pa belo (svetlo) obrobljena, čeprav je obrobljenost terciarnih peres nezanesljiv starostni parameter pri tej vrsti. Razlikovanje med spoloma mi ni poznano.

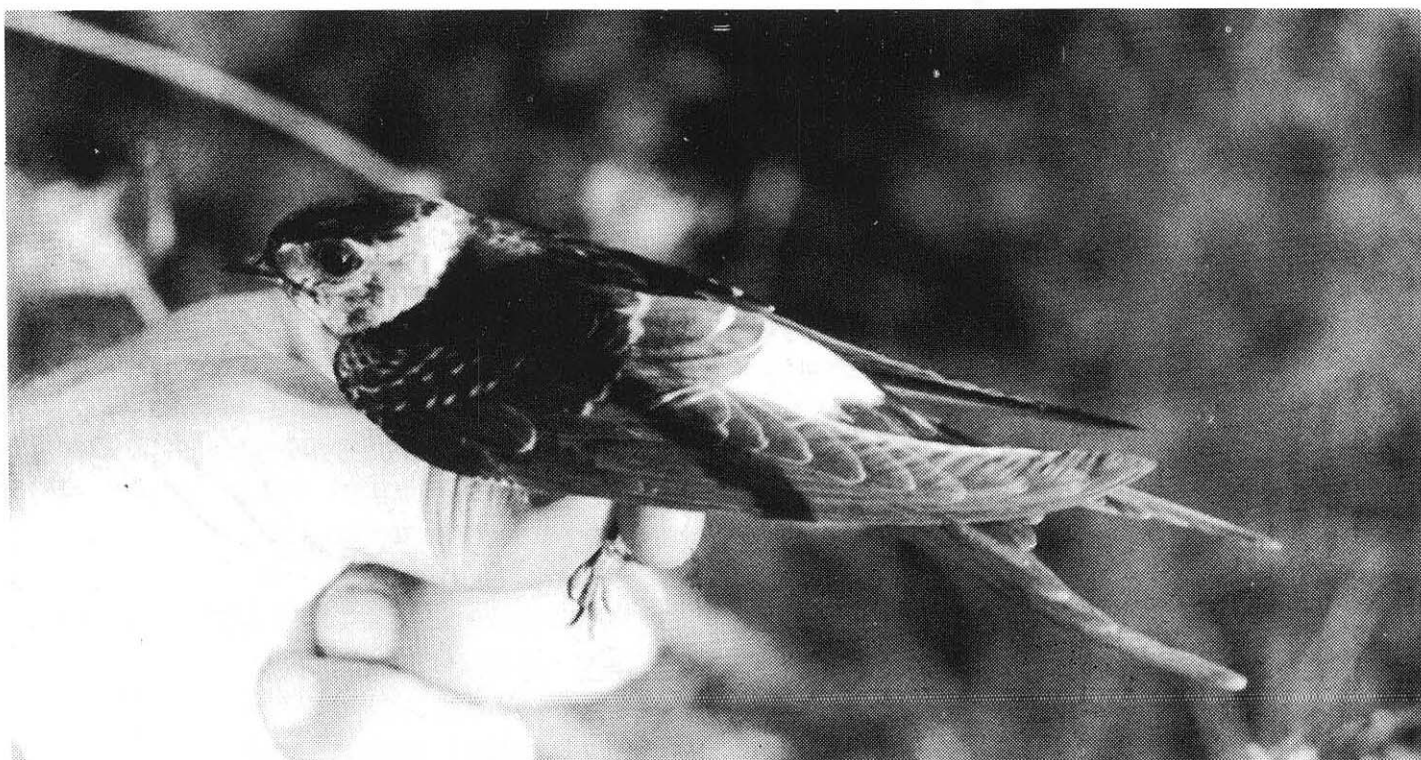
Dolžina izmerjene peruti znaša 123 mm,

kar se pokriva z dolžino peruti kmečke lastovke, dolžina zunanega repnega peresa pa znaša 87 mm. Svensson (1984) navaja dolžino peruti od 111–124 mm, od 77 do 101 mm pa dolžino repa (n 25).

Poglejmo si nekaj morfoloških značilnosti ujetega primerka v primerjavi s kmečko lastovko, saj sem imel priložnost obe vrsti primerjati v roki. Zamenjava med vrstama pa je skoraj nemogoča.

– Po velikosti je za spoznanje večja od kmečke, kar se je še posebno dobro videlo v letu, ko sem obročkano lastovko izpustil in se je znova pomešala med kmečke.

– Zgoraj je kovinsko modra in rjavkasta, krovno perje peruti ima drobne bele pike (vrh peresa), spodaj umazano rjasto rdeča, še svetlejši je komat okoli vratu in trtica, ki proti repu prehaja v belo z rahlim rožnatim nadihom.

Rdeča lastovka, Sečovlje 10. 8. 1988 (F. Bračko) *Hirundo daurica* Red-rumped Swallow

– Oči so velike, posebno v primerjavi s kmečko lastovko. Tudi okrog oči je rjasto obarvana.

– Terciarna peresa so belo (svetlo) obrobljena, kot na primer pri mladostni mestni lastovki in breguljki.

– Noge so črne in kratke, rep je globoko škarjast.

– Zamahi peruti so v letu videti nekako počasnejši in močnejši.

V ornitološki literaturi sem zasledil, da je bila rdeča lastovka v družbi kmečkih in mestnih lastovk opažena na preletu tudi v ornitološkem rezervatu Crna mlaka pri Jastrebarskem (Gjetvaj et al. 1983), iz česar lahko sklepamo, da se na selitvi pogosto zadržuje v jati z ostalimi vrstami lastovk.

Po Matvejevu et al. (1973) rdeča lastovka v Sloveniji ne gnezdi. Ujeti primerki v Sečovljah pa predstavljajo prvi znani podatek o pojavljanju te vrste v Sloveniji.

Literatura

GJETVAJ B., D. KIRINČIĆ (1983): Kratke bilješke, *Larus* 33–35/205, Zagreb.

MATVEJEV S. D., V. VASIĆ (1973): *Catalogus faunae Jugoslaviae. Aves IV/3*, SAZU, Ljubljana.

SVENSSON L. (1984): *Identification Guide to European Passerines*. Naturhistoriska Riksmuseet Stockholm.

Summary

During swallow trapping in reeds at the Sečovlje salines a specimen of Red-rumped Swallow was caught on August 10th, 1988, representing the first data about the occurrence of this species in Slovenia. It seems likely that the appearance of this swallow species is connected with breeding of this bird in the Italian province of Friuli, although the caught specimen cannot be attributed to the nest, described in the contribution written by D. Ota.

Franc Bračko, Gregorčičeva 27, 62000 Maribor

Gnezditev rdeče lastovke *Hirundo daurica* v dolini Glinščice pri Trstu Breeding of Red-rumped Swallow *Hirundo daurica* in the Glinščica Valley near Trieste

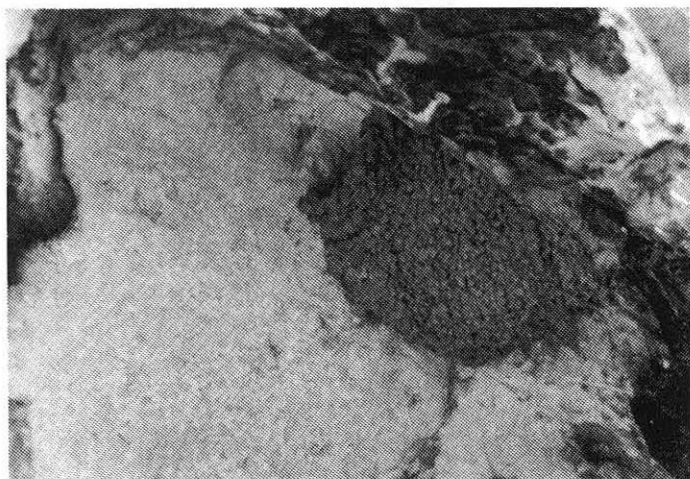
DAMJANA OTA

Rdečo lastovko štejemo med indoafriške vrste. Razširjena je v južnem in vzhodnem Palearktiku, Indiji, Sri Lanki in vzhodni Afriki. V Evropi so posamezne osebkke opazovali po vsej celini, gnezdi pa le v Sredozemlju, in sicer v Španiji, Maroku, Turčiji in Grčiji (Cramp and Simmons, 1988). V zadnjih 20 letih pa je rdeča lastovka precej razširila svoj gnezditveni areal. Razširila se je v Jugoslaviji, Bolgariji in Romuniji (Obratil, 1982). V južni Franciji je prvič gnezdila leta 1963. V južni Italiji so prvič našli gnezda na Garganu leta 1963, pozneje pa še na otoku Elba. V severni Italiji je gnezdila v Piemontu in v deželi Emilia-Romagna (Genero, 1983).

V Furlaniji-Juljski krajini so prvič našli gnezdo pri Vidmu leta 1982, kjer so v mesecu oktobru opazovali par rdečih lastovk, ki so hranile mladiče. Ptice so pozneje izginile in ni znano, če je bilo leglo zapuščeno zaradi ohladitve ali če so mladiči srečno vzleteli (Genero, 1983). Za Slovenijo ni podatkov na razpolago ne o opazovanju posameznih osebkov ne o gnezditvi (Matvejev, 1976).

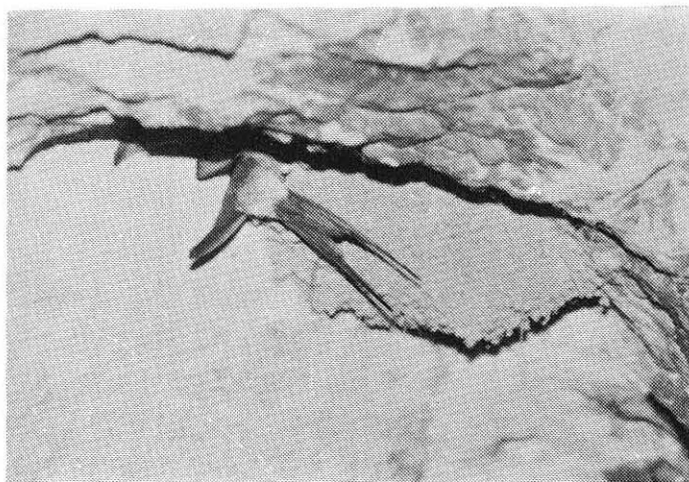
V dolini Glinščice so bile prve rdeče lastovke opažene spomladi 1987, a je videti, da niso gnezdile (Benussi, ustno). V letu 1988 pa so bile opažene v mesecu maju (Benussi, ustno), gnezdile pa so mesec pozneje.

Dolina Glinščice je ozka skalnata dolina, vzhodno od Trsta, ki se vije kot razpoka med bazoviško in socerbsko planoto. Globoka je približno 400 metrov, na dnu pa teče potok Glinščica. Pobočja doline so strma in skalnata, z obsežnimi melišči in stenami, primernimi za plezanje. Je pomembna izletniška točka za Tržačane, še posebej v spomladanskih mesecih, ko morje še ni dovolj toplo za kopanje. V sončnih nedeljah se v dolini zbere na tisoče sprehajalcev, skalnate stene pa so polne alpinistov. V takih dnevih je težko opazovati živali v dolini Glinščice, ker se umaknejo drugam.

Gnezdo rdeče lastovke, Glinščica, julij 1988 (J. Kovačič)

Red-rumped Swallow nest, at Glinščica on July 1988 (J. Kovačič)

Rdeča lastovka pri gnezdu, Glinščica, julij 1988 (J. Kovačič)

Red-rumped Swallow at nest, at Glinščica on July 1988 (J. Kovačič)

V nedeljo 19. junija 1988 pa je bilo oblačno in deževno vreme in sem se zato napotila v dolino Glinščice, ker sem vedela, da ne bo tam hrupnih in glasnih sprehajalcev. Z opuščene železniške trase sem opazovala jato hudournikov (*Apus apus*) in sem med njimi opazila tudi ptice s škarjastim repom. Najprej sem pomislila na kmečke lastovke, a te ponavadi ne lovijo tako daleč od vasi, kjer gnezdijo. Zato sem jih začela opazovati bolj pozorno in zagledala sem bel madež na hrbtni strani. Po tem znaku sem jih določila za rdeče lastovke *Hirundo daurica*. Tisti dan sem opazila več primerkov te vrste, najmanj 4, v naslednjih tednih pa se je pojavljal le en par.

Dve rdeči lastovki sta stalno letali v manjši spodmol ob vznožju Stene, kjer je tudi najdaljša alpinistična smer v dolini Glinščice. Povzpela sem se do spodmola in tam našla gnezdo v gradnji.

V spodmol sem se vrnila 24. junija in našla dokončano gnezdo.

Gnezdo je bilo zaprtega tipa s cevastim vhomom in je bilo zgrajeno na notranji strani zunanjega roba spodmola, tako da je bilo skrito pred očmi mimoidočih. Bilo je 180 cm od tal, dolgo 25 cm, široko 20 cm, visoko pa 15 cm. Cevast vhod je bil dolg 9 cm, širok 8 cm, visok pa 6 cm. Gnezdo je bilo sezidano iz blata, v notranjosti pa sem pozneje našla travo, peresa in puh.

Gnezdeči par rdeče lastovke sem opazovala skupaj z dvema kolegoma. Opazovali smo ju z vrha stene navzdol. Med obdobjem valjenja se je največkrat pojavljala le ena lastovka, medtem ko je druga valila v gnezdu.

Med našimi opazovanji smo opazili prav zanimivo interspecifično vedenje med rdečo lastovko in mestno lastovko. V dolino so vsak dan proti večeru prihajale jate mestnih lastovk *Delichon urbica* in hudournikov *Apus apus*. Ko je priletela mimo ena rdeča lastovka, so jo mestne lastovke začele preganjati in loviti. 3 ali 4 mestne lastovke

so obdale večjo in počasnejšo rdečo lastovko ter letele okrog nje tako, da so ji jemale zrak izpod peruti, kot to npr. delajo vrane s kanjo. Na ta način je postal let rdeče lastovke nestabilen. Včasih je priletela še druga rdeča lastovka in so mestne lastovke začele preganjati tudi njo. Preganjanja so se nadaljevala do mraka in so se ponavljala vsak dan. Nikoli pa nismo opazili podobnih vedenj med rdečo lastovko in hudourniki.

Težko si je razlagati tako vedenje, kajti v našem primeru je izključena tako kompeticija zaradi prehrane kot kompeticija zaradi gnezditvenega teritorija, ker mestne lastovke ne gnezdi v dolini Glinščice. Ena možnost je, da sta si vrsti kompetitivni nekje drugje, npr. v južnih krajih, kjer prezimujeta skupaj, in se ista vedenja potem pojavljajo tudi pri nas, kjer navidezno ni direktnih vzrokov za tako vedenje. V Španiji so opazovali rdečo lastovko, ko je branila svoj gnezditveni teritorij pred ostalimi rdečimi lastovkami in pred drugimi vrstami iz družine lastovk. Najostreje je rdeča lastovka napadala mestno lastovko (Cramp and Simmons, 1988).

Silhueta rdeče lastovke, Glinščica, julij 1988 (J. Kovačič)

Red-rumped Swallow silhouet, at Glinščica on July 1988 (J. Kovačič)

Zemljepisni položaj gnezdišča ● in ulova ● rdeče lastovke

Geographical position of nesting site ● and trapping ● of Red-rumped Swallow

Menimo, da so se mladiči izvalili okrog 20. julija. V bližino gnezda smo nekaj dni prej postavili šotor, ker smo želeli fotografirati rdečo lastovko na gnezdu. Iz šotora je bilo mogoče opazovati lastovke pri hranjenju mladičev. Lastovki sta prihajali na gnezdo vedno skupaj, Cramp in Simmons pa opisujeta, da prihajata lastovki ločeno. Ko sta se gnezdu približevali, sta se vedno značilno oglašali. Sprva sta kar obe lastovki leteli v gnezdo. Pozneje, ko so mladiči malo zrasli, je le ena lastovka letela v gnezdo, druga pa je priletela v gnezdo šele, ko je prva odšla.

V jutranjih urah sta prihajali na gnezdo vsakih 5–10 minut. Po 12. uri pa sta prileteli na gnezdo poredkoma, vsake pol ure. Nismo imeli podatkov o prehranjevanju mladičev v popoldanskem času, ker smo zaradi vročine zapuščali šotor pred poldnevom. Nekajkrat smo obiskali gnezdo tudi proti večeru, a nismo nikoli opazili, da bi rdeči lastovki takrat nosili hrano mladičem.

Hrano sta nabirali na planoti za Steno, v bližini vasi Draga, skupaj s kmečkimi lastovkami, ki so gnezdile v vasi.

Mladiči so zleteli iz gnezda v torek 9. avgusta 1988. Odrasli rdeči lastovki sta leteli pred gnezdodom in se oglašali. Tudi mladiči v gnezdodu so se začeli oglašati in po nekaj minutah so eden za drugim zapustili gnezdodo. Postavili so se na bližnji grm, kjer sta jih starša hranila. V naslednjih dneh smo opazovali lastovke z mladiči, ki so se spreletavali po dolini. Zvečer pa so se ena za drugo spet vračale v gnezdodo, kjer so prenočevale.

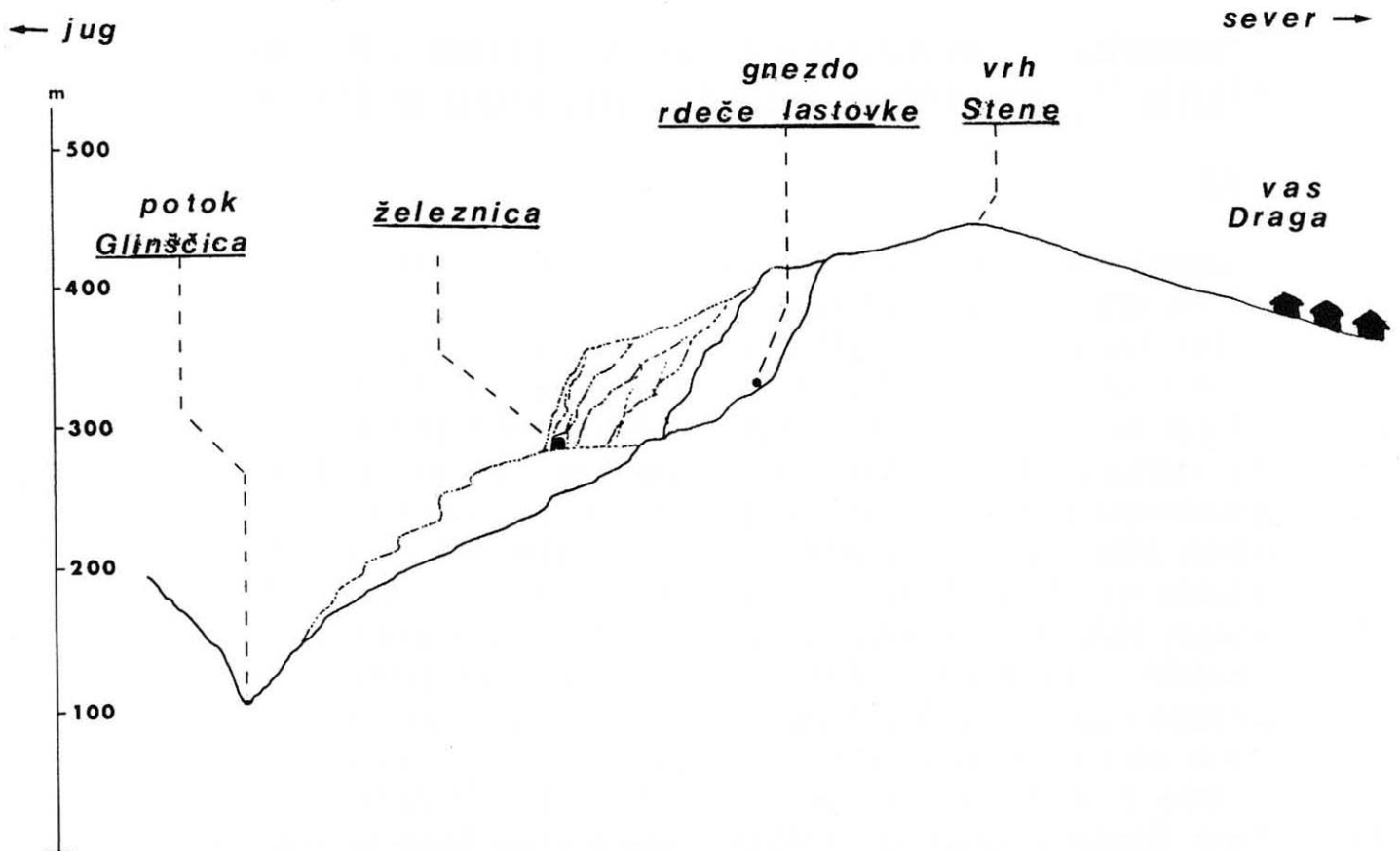
Zadnjič smo gnezdodo obiskali 12. avgusta zvečer. Odrasli rdeči lastovki sta se z mladiči spreletavali v bližini gnezdišča in jih hranili v zraku. V mraku pa so najprej mladiči in nato odrasli poleteli v gnezdodo, kjer so vsi skupaj prenočevali. Po podatkih drugih opazovalcev so se rdeče lastovke zadrževale v dolini Glinščice še 29. avgusta 1988.

Glede na to, da iz podatkov iz prejšnjih let ne moremo zanesljivo sklepati, ali je omenjena vrsta v Furlaniji-Juljski krajini že prej gnezdila ali ne, predstavlja gnezditev rdeče lastovke v dolini Glinščice pri Trstu drugo potrjeno in prvo uspešno gnezditev te vrste za deželo Furlanijo-Juljsko krajino.

Matvejev je predvidel (Matvejev 1976) širjenje njenega areala vzdolž jadranskega primorja, kar se je delno že uresničilo (Vasić, Matvejev, Ham 1960), dodatno pa to potrjuje tudi tu opisano odkritje (op. ured.).

Zahvala

Zahvaljujem se kolegom Janku Kovačiču, Žarku Šucu in Andreju Vodopivcu za pomoč pri opazovanju in fotografiranju rdeče lastovke na gnezdodu.

Desni profil doline Glinščice (D. Ota)
Right profil of the Glinščica Valley (D. Ota)

Literatura

CRAMP, S., SIMMONS, K. E. L. (1988): Handbook of the Birds of Europe, the Middle East and North Africa. Volume V, 278–286.

GENERO, F., (1983): La rondine rossiccia *Hirundo daurica* nidifica in Friuli. Riv. ital. Orn., Milano, 53: 77–79.

MATVEJEV, S. D. (1976): Pregled faune ptica Balkanskog poluostrva. – Srpska akad. nauka i umetn. Monografija 491, pp 1–365. Beograd.

OBRATIL, S. (1982): Areal lastavice pečinske, *Hirundo daurica rufula* Temn. u SR Bosni i Hercegovini. Glasnik zemaljskog Muzeja Bosne i Hercegovine u Sarajevu. 21: 173–182.

VASIĆ, V., MATVEJEV S., HAM, I. (1980): Savremeni areal daurske laste *Hirundo daurica* Temn. u SR Srbiji i susednim zemljama. – Zbornik radova o fauni SR Srbije I, SANU knj. 1, pp 85–100, Beograd.

Damjana Ota, Zihherlova 4, 61000 Ljubljana

Summary

At Glinščica, the narrow valley east of Trieste on the very Yugoslav-Italian border, being a popular visiting spot by the inhabitants of Trieste, a pair of Red-rumped Swallows was breeding in 1988. As far as the province of Friuli is concerned, a breeding Red-rumped Swallow was observed already in 1983 at Udine (when feeding the young in its nest still in October). Specimens of this species were for the first time observed in the Glinščica Valley in 1987, although they did not breed at the time. In 1988 four specimens were seen at first, but later it was established that only one pair was breeding there. The nest was built under an overhanging rock, approx. 180 cm above the ground. The young left the nest on August 9th, and the family remained in the valley until August 25th. At that time an interesting competition was reported by some observers: the pair of Red-rumped Swallows was constantly attacked by House Martins, but was allowed to fly unmolested through the flock of Swifts.

Skalna lastovka *Ptyonoprogne rupestris* gnezdi v Sloveniji Crag Martin *Ptyonoprogne rupestris* breeding in Slovenia

DARE ŠERE

Skalna lastovka *Ptyonoprogne rupestris* (Scopoli 1769) gnezdi v deželah južne in delno srednje Evrope, v severni Afriki in prek Turčije in centralne Azije, Himalaje tja do Mandžurije na vzhodu (Cramp in Simmons 1988, Harrison 1982). V Jugoslaviji je znana gnezditvena razširjenost od planinskih predelov Makedonije do Plitvičkih jezer in Velebita na zahodu (Matvejev/Vasić 1973, Matvejev 1976). Iz novejšega časa pa so novi podatki o geografski razširjenosti skalne lastovke v Jugoslaviji (Vasić 1985).

V Sloveniji sta bila znana le dva nepopolna podatka o skalni lastovki, prvi iz knjige Ptice Slovenije, drugi iz ornitološkega atlasa Slovenije: leta 1979 je bil par teh lastovk opazovan v primernem gnezdi-

tvenem prebivališču v Lomu pri Mežici (vir OAS).

»Pri nas je bila ugotovljena ob progi Bohinj-Gorica (P. B.)« (Krečič/Šušteršič 1963). Novejši podatki o pojavljanju skalne lastovke v Sloveniji pa izvirajo iz časa selitve oz. preleta (Geister 1983, Grošelj 1980 in 1987, Šere 1984). V predlogu rdečega seznama ptičev Slovenije (Gregori, Matvejev 1987) je skalna lastovka uvrščena v kategorijo nezadostno poznane vrste.

V sosednji Italiji gnezdi skalna lastovka na sami meji s Slovenijo (Bricchetti 1978, Vasić 1985). Po začasnih podatkih ornitološkega atlasa Italije pa skalna lastovka gnezdi samo v enem mejnem kvadratu s Slovenijo (Cambi in Niederfriniger 1983). Ravno

tako gnezdi v Avstriji (Rokitansky 1964), podatki ornitološkega atlasa Avstrije pa nam govore, da gnezdi skalna lastovka v dveh kvadratih na meji s Slovenijo, na Kepi in na Jezerskem (OA Avstrije 1986).

Geografsko gledano naj bi obstajali dve ločeni populaciji (zahodna in vzhodna). Meja zahodne populacije naj bi bila v vzhodnih predelih Alp, medtem ko naj bi bila zahodna meja vzhodne populacije na področju Velebita in Plitvičkih jezer (Vasić 1985).

Zanimivo pa je, da je vprašanje ločenosti (disjunkcije) obeh populacij zanimivo z več vidikov, kolikor ta ločenost res obstaja (Vasić 1985). Od leta 1965 je opaziti ekspanzijo skalne lastovke na Balkanskem polotoku, in to vzhodne populacije. Znano je, da dve ločeni populaciji nikoli ne širita svojega areala istočasno (Vasić 1985). Karte razširjenosti skalne lastovke v Evropi so tako dvojnega tipa. V nekaterih primerih je areal zahodne in vzhodne populacije strnjen, v drugih pa ločen. Na meji obeh populacij se tako nahajajo Slovenija, Istra in del Hrvaške. Dokončni odgovor na to vprašanje bodo dali tudi rezultati vseh nacionalnih ornitoloških atlasov.

Na pogled je po barvi skalna lastovka še najbolj podobna breguljki *R. riparia*, s to razliko, da med drugim nima čez prsi temnega pasu. Skalna lastovka pa ima nekaj specifičnih značilnosti, tako da jo je težko zamenjati s katero od drugih vrst lastovk. Značilen je ravno odrezan rep, repna peresa pa imajo belino, ki je najbolj opazna od blizu ali pa takrat, ko ob skalnati steni naredi v zraku obrat za 360 stopinj. Peruti so videti bolj široke in nato koničaste. Na osnovi mojih opazovanj lahko trdim, da me je najbolj presenetila temna obarvanost podperutnega perja, ki ga je videti presenetljivo na daleč. Tako je podperutno perje skoraj črne barve (opazoval sem odrasle primerke), za razliko od svetlih letalnih peres. Ta značilnost je opazna takrat, ko

lastovko opazujemo od spodaj, to pa je tudi največkrat.

Silhueta skalne lastovke, Peraščica nad Logom, 18. 6. 1988

Crag Martin's silhouette, Peraščica above Log (June 18th, 1988)

Že samo ime nam pove, da se skalna lastovka najraje zadržuje ob skalnatih stenah in pobočjih, ob previsih in usekih, ker tam tudi najraje gnezdi. V Švici gnezdi na nadmorski višini od 274 do 2150 metrov. Jesenski prelet je v začetku septembra, gnezditveni okoliš zapustijo konec septembra ali v prvi polovici oktobra. Vrhunec selitve je v naslednji polovici oktobra. Običajno so bile jate teh lastovk opazovane tudi v novembru. Opazovanja v decembru in januarja so praviloma redka. Postavlja pa se vprašanje, ali so skalne lastovke, ki so bile opazovane v prvi polovici februarja, še prezimujoče, ali so to prve, ki so se vrnile iz svojih prezimovališč. Vrhunec preleta je v drugi polovici marca in se konča proti koncu aprila. V marcu in aprilu se rade zadržujejo ob rekah in potokih, najraje pa v bližini svojih gnezdišč, in to do 200 primerkov skupaj (Winkler 1984).

Tudi naša maloštevilna spomladanska opazovanja v Sloveniji (2-krat marec in 1-krat april) in jesenska (1-krat oktober) se ujemajo s podatki iz Švice (Geister 1983,

Grošelj 1980, 1987, Šere 1984).

Za nas so seveda zanimivi tudi podatki iz Avstrije. Na Tirolskem (Vorarlberg) so vsa gnezda ob vodah (Dobler 1966). Najvišje so gnezdo našli na nadmorski višini 1980 metrov (Löhr 1965). Za nas je že dalj časa zanimivo gnezdišče skalne lastovke na mostu avtoceste, ki gre južno od Beljaka (Villich) in ki leži v neposredni bližini naše meje z Avstrijo. Zanimiv je podatek, da je bilo v začetku 1980. leta zahodno od Beljaka opazovanih približno 100 skalnih lastovk (Wagner 1981). Po podatkih avstrijskega ornitološkega atlasa (kartiranje od 1981. do 1985. leta) naj bi skalne lastovke gnezdile v mejnem kvadratu nad Jezerskim in v Karavankah (OA Avstrije 1986).

Skalna lastovka si zgradi gnezdo na vertikalni skalnati steni, na razpoki, v majhni votlini, priložnostno tudi v predoru, rovu ali pod previsom. Pogosto so našli gnezdo na zgradbah, kot so gradovi, cerkve ali hiše. Po podatkih iz Švice so gnezda (N = 38) od 0 do 40 metrov od tal (Strahm 1953, Cramp in Simmons 1988). Gnezdo je še najbolj podobno gnezdu kmečke lastovke, vanj samica znese 3 do 5 jajc. Normalno ima par dva zaroda, in to maja/junija in julija/avgusta. Samica vali 13 do 17 dni, medtem ko jo samec nadomešča samo kratek čas. Mladiči zapustijo gnezdo po 24 do 27 dneh. Skalna lastovka se prehranjuje z manjšimi letečimi žuželkami.

V Švici so znane kolonije skalnih lastovk, in to po 25 do 50 parov in celo nad 100 parov. Vmes včasih gnezdiijo tudi planinski hudourniki *Apus melba* in mestne lastovke *Delichon urbica*. Gnezdo je lahko uporabno več let, vendar se ne ve, če v njem gnezdi vedno isti par. V istem letu pa par skalnih lastovk uporabi isto gnezdo za oba zaroda. Prenočujejo v pečinah in jamah, samica prenočuje v gnezdu, kadar vali. Mladiči se vračajo v gnezdo na prenočevanje še 14 dni po tem, ko so zapustili gnezdo. Zanimiva je ugotovitev, da par skalnih lastovk brani svoj

teritorij, čeprav se prehranjuje tudi na nevtralnem terenu. V Galiciji npr. je 6 parov uporabljalo 360 do 420 kvadratnih metrov, razdalja med gnezdi pa je bila do 16 metrov. Znani so podatki, da so trije pari skalnih lastovk uporabljali 200, 270 in 310 kvadratnih metrov »uporabne površine«. Prehranjevalni teritorij se poveča, ko mladiči zapustijo gnezdo, in takrat se lahko lastovke zadržujejo na področju ca. 600 × 200 m (Cramp in Simmons 1988).

Skalna lastovka je delni selivec, in to v južne predele Evrope od Grčije pa tja do Španije. V Sredozemskem morju ob Gibraltarju so opazovali pozimi od 2000 do 3000 primerkov. Na tem mestu z obročki zaznamovane skalne lastovke so našli v Španiji, Franciji in Italiji (Cramp in Simmons 1988).

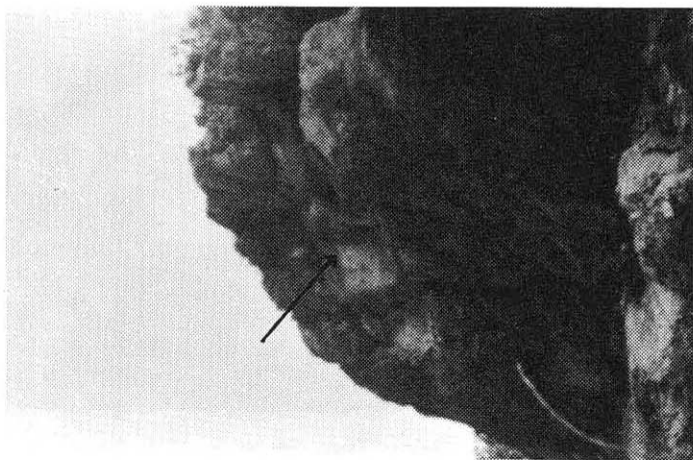
Verjetno je naključje hotelo, da sem imel konec maja 1988 priložnost opazovati skalne lastovke v Makedoniji. Ker so bile skalnate stene tik ob cesti, smo skalne lastovke opazovali kar iz avtomobila.

11. 6. 1988 sem se z družino odpeljal proti Bohinju. Že od zaselka Soteska naprej sem z zanimanjem opazoval skalnate stene na levem bregu Save Bohinjke. V vasi Log pri Bohinjski Bistrici sem se ustavil. Tu je v skalnati steni Pirašiški slap. Opazil sem krokarja *Corvus corax*, ki ga je preganjala ena sama lastovka. Kar verjeti nisem mogel, da sem že ob prvem poizkusu našel tako težko pričakovano vrsto. Najbolj mi je padlo v oči skoraj ČRNO podperutno perje in precej široke peruti. Čez čas sem opazil še dve skalni lastovki. Pot me je vodila k slapu Savici, kjer pa sem med skalnatimi stenami opazoval samo mestne lastovke *Delichon urbica*. Vrnil sem se nazaj v Log in ugotovil, da je skalnata stena visoka dobrih 60 metrov. Opazoval sem štiri (4) skalne lastovke, ki so lovile hrano tik ob skalah, in to neprekinjeno od leve proti desni in obratno.

Bolj podrobno sem si šel ogledat skalnate stene od Bohinjske Bele do Bohinjske Bistrice 18. 6. 1988. V steni na levem bregu

Save Bohinjke pri železniški postaji Soteska sem kar hitro opazil eno skalno lastovko. Opazoval sem kar z železniškega mostu in ugotovil, da se belina v repu vidi samo od blizu. Ko je ponovno odletela k steni, sem s pomočjo teleskopa našel tudi gnezdo, kamor je nosila hrano za svoje mladiče. Pod okrušeno skalo v steni je bilo videti svetlo (skoraj belo) gnezdo.

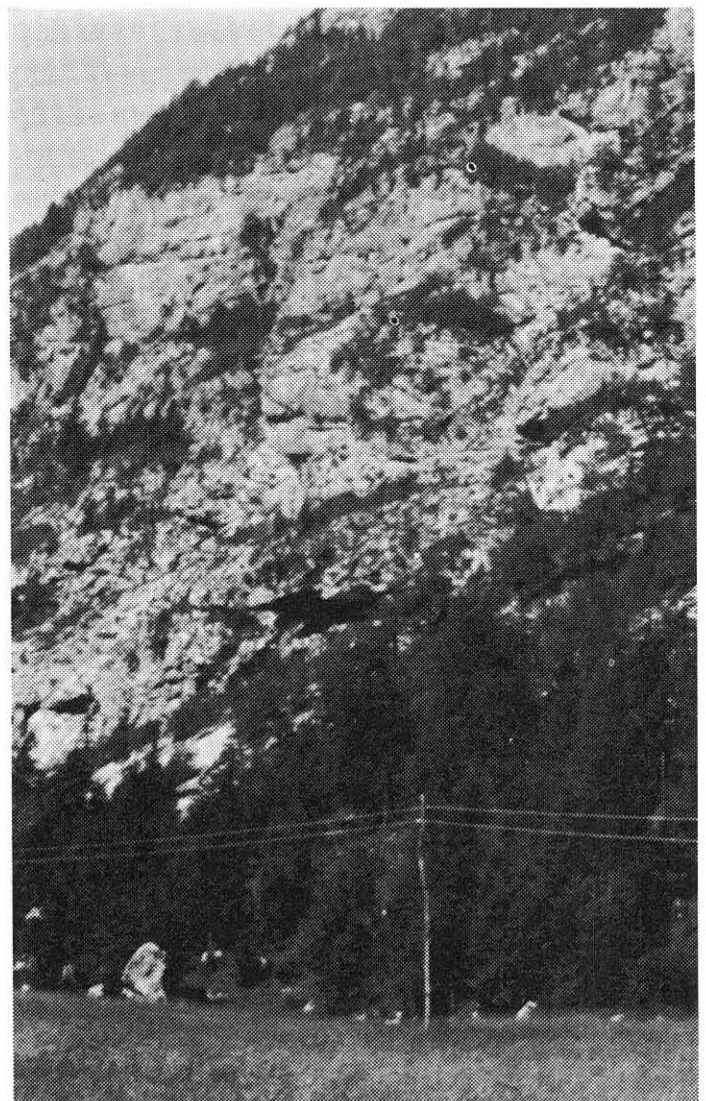
V skalnati steni pri zaselku Log sem po daljšem opazovanju s pomočjo teleskopa našel dve gnezdi z mladiči, katere sta hranila oba starša. Prvo gnezdo je bilo pod skalnatim previsom (sl. 1), drugo pa je bilo pod skalnato streho, kjer se je pred časom odkrušila skala. V obeh gnezdih so mladiči že gledali iz gnezda, ko sta jih starša hranila. Skalne lastovke so lovile hrano izključno samo ob skalnati steni, včasih pa so se spustile tudi med drevje pod steno. Zanimivo je tudi to, da so se ob tem stalnem obletavanju »mimogrede« zapeljale mimo gnezda in takrat nahranile mladiče. Ko sem se s težavo približal gnezdu na 15 do 20 metrov, sta se skalni lastovki začeli svarilno oglašati in zatem sta prileteli še obe iz sosednjega gnezda. Ob tej priložnosti sem fotografiral gnezdo in skalno lastovko v zraku

Skalni masiv nad Logom, kjer sta bili 18. 6. 1988 najdeni dve gnezdi
Rocky mass above Log, where two nests were found on June 18th, 1988

Ko sem se vračal nazaj proti Bohinjski Beli, sem v zaselku Obrne v skalnati steni zopet s pomočjo teleskopa najprej našel gnezdo, ker je bilo vidno bele barve. Šele kasneje sem opazil obe skalni lastovki, ki sta že hranili mladiče v tem gnezdu. To gnezdo je od vseh prej opisanih še najbližje cesti, vendar se ga ne vidi s prostim očesom.

26. 6. 1988 sem v bližini botaničnega vrta Julijana v Trenti pod Debelo pečjo (po domače na Jamah) opazil dve skalni lastovki, ki sta v značilnem letu obletavali skalnato steno.

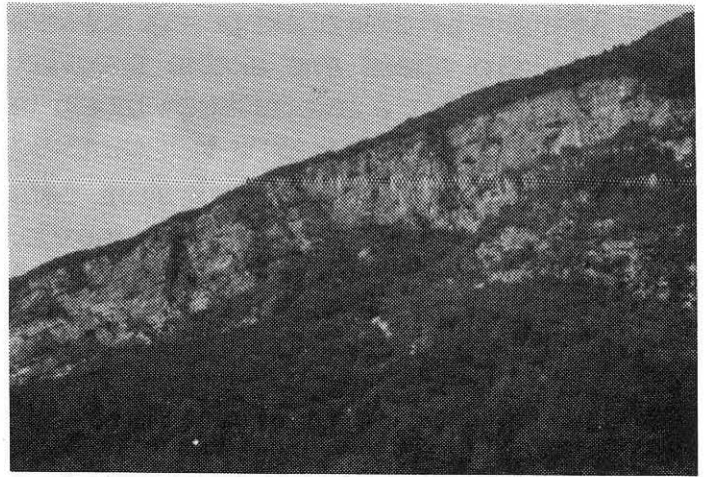
Skalno pobočje pod Debelo pečjo ob Soči v Trenti, kjer je bilo 1. 8. 1988 najdeno opuščeno gnezdo

Rocky slope below Debela Peč by the Soča River at Trenta, where a deserted nest was found on August 1st, 1988

1. 8. 1988 sem bil zopet na zgoraj omenjenem kraju v Trenti in malo naprej ob levem bregu Soče sem opazil v steni dve skalni lastovki in tudi gnezdo. Mladičev ni bilo videti in zato sem se napotil naprej proti vходу v dolino Zadnjice. V skalnati steni pod vrhom (Mali in Veliki Vršovec) sem opazil dve skalni lastovki in dve gnezdi.

10. 8. 1988 sem bil ponovno v dolini Trente, in to dopoldne, ko so stene ob desnem bregu Soče osvetljene od sonca. Tu sem opazil dvakrat po dve skalni lastovki. Nad manjšim avtokampom ob Soči v dolini Trente sem isti dan prvič opazoval štiri skalne lastovke, ki so obletavale drevje nad Sočo in se občasno pomešale med jato kmečkih lastovk *H. rustica*, ki so tam ravno tako lovile hrano. Bilo mi je kar malo neprijetno, ko sem pomislil na to, da se skalne lastovke spreletavajo nad tujimi gosti v tem kampu, verjetno prepričanimi, da je to splošno znana vrsta v tem delu Slovenije. Malo pred vasjo Soča sem v skalnatem pobočju opazil še dve skalni lastovki.

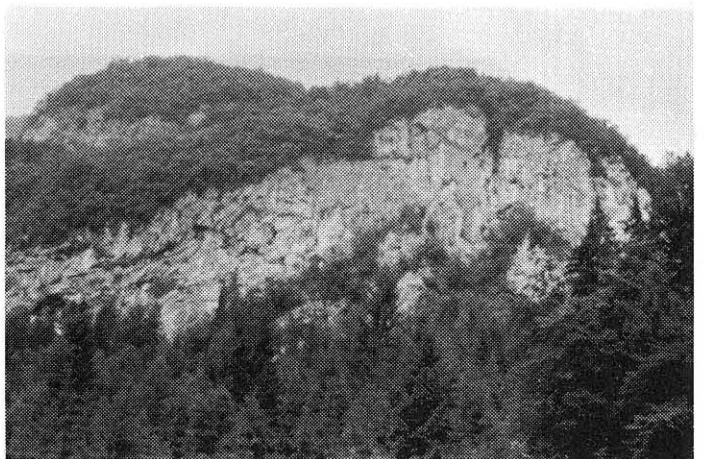
Pot sem nadaljeval v dolino Lepene, kjer sem na koncu doline imel priložnost opazovati samo mestne lastovke *D. urbica*. Ko sem se vračal nazaj proti vходу v to dolino, sem iz dosedanjih izkušenj ugotovil, da bi morala na vsak način skalnim lastovkam ustrezati daljša skalnata stena na levi strani vhoda v dolino Lepene. Na to misel sem prišel predvsem zato, ker je stena obrnjena proti jugu in je zato dalj časa pod vplivom toplote oz. sonca, to pa je pomembno predvsem spomladi, ko je na prisojnih legah tudi največ žuželk. Na tem mestu sem prvič ugotovil, da se z mojim daljnogledom (8×30) ne da opazovati skalnih lastovk, ker je premajhno vidno polje na takšno razdaljo (okoli 300 metrov). V veliko pomoč mi je bil spet teleskop Mirador (20×60×60 Zoom), tako da sem po daljšem sistematičnem pregledu te skalnate stene (sl. 3) le opazil eno gnezdo, ki je bilo zopet videti bele barve. Zaradi ugodne lege stene sem nadaljeval z

Skalovje na začetku Lepene v dolini Soče, kjer je bilo 10. 8. 1988 najdeno opuščeno gnezdo
Rocks at Lepena in the Soča Valley, where a deserted nest was found on August 10th, 1988

opazovanjem in po dveh urah opazovanja sem končno najprej opazil v steni letečo senco. Šele kasneje se je pokazalo, da je bila to ena izmed dveh opazovanih skalnih lastovk. Možno je, da sta lastovki nekje na skali sedeli in ju zato nisem uspel prej opaziti. Tu sem prvič opazil približno sto mestnih lastovk, ki so v zraku ob steni lovile hrano in se tako pomešale med skalni lastovki. Zanimivo pa je to, da so mestne lastovke odletele naprej, skalni lastovki pa sta ostali ob steni.

Obiskal in pregledal sem naslednje do-

Skalni previs ob slapu Peraščica nad Logom pri Bohinju z gnezdом 18. 6. 1988

Overhanging rock with a nest beside the Peraščica waterfall above Log near Bohinj (June 18th, 1988)

line in predele, kjer sem dopuščal možnost, da bi našel skalno lastovko: dolino Tamar, prek Vršiča do izvira Soče, Bohinj s slapom Savica (tu so bile samo mestne lastovke), in ob Bači med Koritnico in Podbrdom.

16. 7. 1988 sta Tomi Trilar in Ana Zihel opazovala skalno lastovko nad Malo Pišnico pri Kranjski gori. Gnezdo z mladiči je bilo v previsu (stropu) skalne votline v dokaj krušljivi apnenčasti steni nad nemarkirano lovsko stezo v gozdnem rezervatu Male Pišnice. Skalni lastovki sta lovili tik ob pobočju in prinašali hrano h gnezdju. Za neobjavljene podatke se obema opazovalcema na tem mestu lepo zahvaljujem.

Razprava in ugotovitve

Ob tej priložnosti se najprej postavlja vprašanje, kako je mogoče, da kljub številnemu članstvu Društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije in drugih ornitologov, ki so delovali na teh ali sosednjih območjih, ni uspelo registrirati skalne lastovke na gnezdenju. Verjetno smo pričakovali, da nas bodo skalne lastovke pričakale kar pred nosom in seveda v bližini skalnatih sten.

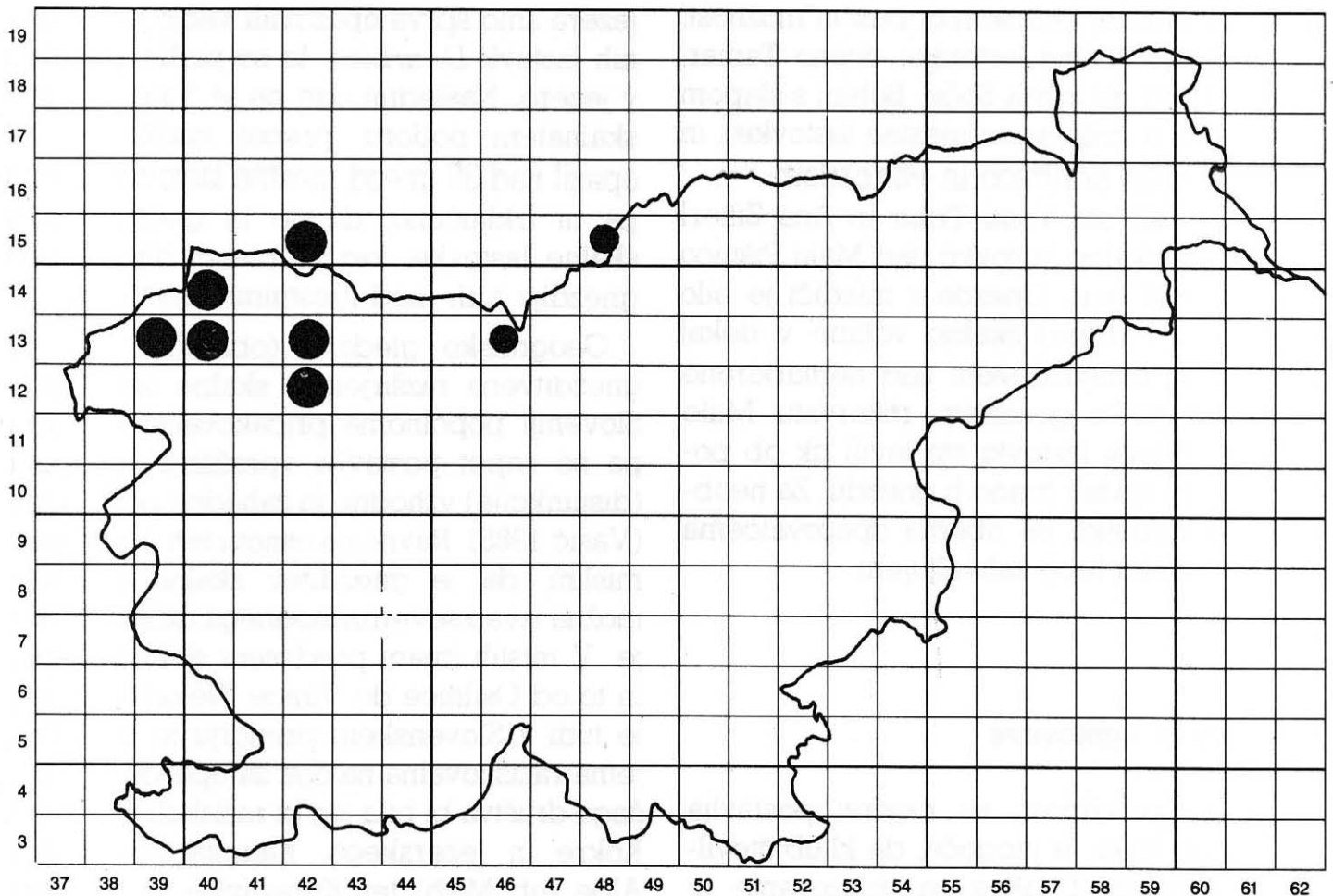
Ob tem moram dodati, da sem tudi sam sodeloval pri Ornitološkem atlasu Slovenije, in to ravno v kvadratih ob Soči. Takrat skalne lastovke ob Soči nismo opazili, ker teh skalnatih sten nismo natančno pregledali. Edino skalnato steno, ki smo jo pregledovali, sem v tem letu ponovno pregledal tudi sam in ugotovil, da tam skalna lastovka nima možnosti za gnezdenje. Ravno tako sem v okviru Društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije vodil tridnevni izlet na Krnsko jezero in Krn ter kasneje še na Mangart. Eden glavnih vzrokov, da sem se odločil za Krnsko jezero, je v tem, da sem večkrat prejel informacije, da na tem jezeru opazujejo »lastovke«. V bližini Krnskega

jezera smo sprva opazovali večjo jato mestnih lastovk *D. urbica*, ki so prišle pit vodo v jezero. Naslednji dan pa je Tomi Trilar v skalnatem podoru, precej visoko od tal opazil nad 30 gnezd mestne lastovke. S tem pa ni izključeno, da ne bi gnezdile tudi skalne lastovke, ker je znano, da v Alpah gnezdiijo tudi med mestnimi lastovkami.

Geografsko gledano (območje Alp) je gnezditvena razširjenost skalne lastovke v Sloveniji popolnoma pričakovana. Ob tem pa se zopet postavlja vprašanje ločenosti (disjunkcije) vzhodne in zahodne populacije (Vasić 1985). Ravno na osnovi teh ugotovitev mislim, da je gnezditev skalne lastovke možna izven severozahodnega dela Slovenije. V mislih imam predvsem dolino Kolpe, in to od Osilnice do Vinice. Nekaj možnosti je tudi v Slovenskem primorju in Istri. Prijetna raziskovalna naloga za opazovalce našega društva bi bila, da bi raziskali področje Kokre in Jezerskega, Kamniško-Savinjske Alpe (ob Meži) ter Karavanke, in to zlasti tam, kjer je v bližini voda. Prisotnost vode je eden izmed glavnih pogojev za gnezditev skalne lastovke, kar pa ne velja za morje (Matvejev 1976). Ravno zaradi tega bomo v letu 1989 pripravili društveni izlet v kraj, kjer je že znano gnezdišče skalne lastovke. Drugi dan pa si bomo ogledali neraziskane predele. Za začetek bi predlagal naslednje lokalitete ob Savi: Dovje-Mojstrana, Vrata (slap Peričnik), dolina Radovne, Žirovnica, Završnica in Ajdna.

Vsa do sedaj znana gnezdišča skalne lastovke v Sloveniji so med 500 in 1000 metri nadmorske višine. Skupno je bilo opazovanih 10 gnezd, od tega pet (5) še z mladiči.

Gnezdenje je bilo ugotovljeno v naslednjih kvadratih UTM mreže: VM 04, VM 05, VM 22 in UM 93. Čeprav je naš najstarejši podatek o skalni lastovki v Sloveniji nepopoln (Krečič/Šušteršič 1963), so bila sedaj najdena štiri (4) gnezda ob progi Bled-Bohinj, to je v neposredni bližini prejšnje, sicer obširne lokalitete (Bohinj-Nova Gorica).

Razširjenost skalne lastovke v Sloveniji (OAS)
Distribution of Crag Martin in Slovenia (OAS)

S tem prispevkom o gnezdenju skalne lastovke v Sloveniji se dopolnjuje gnezditveni seznam Kataloga faune Jugoslavije (Matvejev, Vasič 1973), seznam ptičev severozahodne Slovenije (Gregori 1977), kakor tudi seznam ptičev Triglavskega narodnega parka. Zadovoljni pa smo lahko, da spada skalna lastovka med gnezdilce Slovenije, ti podatki pa bodo uporabni tudi pri Ornitološkem atlasu Slovenije.

Literatura

CRAMP, S. and SIMMONS, K.E.L. (1988): Handbook of the Birds of Europe the Middle East and North Africa. Volume V. Tyrant Flycatchers to Trushes, 254–262.

CAMBI, D. and NIEDERFRINIGER, O. (1983): Rondine montana – *Ptyonoprogne rupestris*. Riv. ital. Orn., 53: 116–118.

DOBLER, E. (1966): Die Brutplätze der Felsenschwalbe *Ptyonoprogne rupestris* in Vorarlberg im Jahr 1966. Egretta 9: 61–63.

GEISTER, I. (1983): Skalna lastovka *Ptyonoprogne rupestris*. Acrocephalus št. 4, str. 16.

GREGORI, J. (1977): Ekološki in favnistični pregled ptičev severozahodne Slovenije. Larus 29–30: 33–81.

GREGORI, J. in MATVEJEV, S. D. (1987): Predlog rdečega seznama ptičev Slovenije. Varstvo narave, 13: 69–78.

GROŠELJ, P. (1980): Skalna lastovka *Ptyonoprogne rupestris*. Acrocephalus 3: 47.

GROŠELJ, P. (1987): Skalna lastovka *Ptyonoprogne rupestris*. Acrocephalus 34: 62.

HARISSON, C. (1982): An Atlas of the Birds of the Western Palaearctic. Collins, London.

KREČIČ, I., ŠUŠTERŠIČ, F. (1963): Ptice Slovenije. DZS, Ljubljana.

LÖRL, H. (1965): Felsenschwalbe *Ptyonoprogne rupestris* brütet in nahezu 2000 m. Egretta 8: 52.

MATVEJEV, S.D., VASIĆ, V.F. (1973): Catalogus faunae Jugoslaviae. Aves IV/3, SAZU, Ljubljana.

MATVEJEV, S.D. (1976): Pregled faune ptica Balkanskog poluostrva, 1. deo: Piciformes et Passeriformes. Srpska akademija nauka i umetnosti, Beograd.

MATVEJEV, S.D. (1983): Ptice Triglavskog nacionalnog parka i susednih predela. Larus 33-35: 69-91.

ROKITANSKY, G. (1964): Catalogus Faunae Austriae. Teil XXIIb: Aves. Wien.

ŠERE, D. (1984): Skalna lastovka *Ptyonoprogne rupestris*. *Acrocephalus* 19-20: 67.

VASIĆ, V.F. (1985): Geographic distribution of Crag Martin *Hirundo rupestris rupestris* Scopoli 1769 in Yugoslavia. Vol. 3: Serbian Academy of Sciences and Arts. Belgrade.

VOOUS, K.H. (1980): List of European breeding birds, including birds on the Dutch List. *Limosa* 53: 91-104.

WAGNER, S. (1981): Felsenschwalbe *Ptyonoprogne rupestris* brütete wieder an Autobahnbrücke. *Egretta* 24: 42.

WINKLER, R. (1984): Avifauna der Schweiz, eine kommentierte Artenliste. I. Passeriformes. *Orn. Beob.* Beiheft 5: 13.

ANONIMUS (1986): Ornithologischer Informationsdienst. Brutvogelkartierung 1981 bis 1985. Vorläufiges Endergebnis. Folge 42.

Summary

Although Crag Martin breeds on Mt. Kepa and at Jezersko according to the Austrian ornithologists, and although somewhat incomplete information exists about its breeding at Mežica, we still have only one information available from literature about its established breeding along the railway line Bohinj-Gorica. The information was published in 1963, but the place and date of its breeding remain unknown. So much more significant is therefore the discovery from 1988, according to which this species breeds in Slovenia at a number of localities: in the valleys of the Sava Bohinjka, Soča and Mala Pišnica rivers. At seven localities ten nests were found, of these five with nests.

Fotografije: D. Šere

Dare Šere, Prirodoslovni muzej Slovenije, Prešernova 20, 61000 Ljubljana

Prispevek k (pre)poznavanju črnoglavega muharja *Ficedula hypoleuca* in belovratega muharja *F. albicollis* v jesenskem perju A contribution towards separating of Pied Flycatcher *Ficedula hypoleuca* and Collared Flycatcher *F. albicollis* in their autumn plumage

PETER GROŠELJ

Ko zagledamo v deževnem poznoaprilskem dnevu črno-belo obarvanega ptiča, ki poseda in preletava po že obdelanih vrtovih, brez oklevanja prepoznamo črnoglavega muharja, morda tudi belovratega muharja, ki pa je mnogo redkejši. Izjema je le skrajni SV del Slovenije, kjer belovrati muhar gnezdi. Lov z mrežami v tem času ne da posebnih rezultatov, tako nam preostane predvsem opazovanje.

Povsem drugače je ob jesenskem preletu

muharjev, ki poteka konec avgusta in v začetku septembra. Prelet poteka prikrito, muharji se ogibajo naseljeni pokrajini, raje se zadržujejo po gozdičkih, pašnikih in grmičevju. Nasprotno kot pomladi muharje lažje ulovimo, kot pa jih opazujemo. Zaradi enolične jesenske obarvanosti in nerazpoznavnosti opazovanje tudi nima prave vrednosti, saj nas celo ujeti muhar v roki prvi trenutek zmede.

Ob pozornem pregledu muharjev v roki

ter ob poznavanju drobnih razločevalnih znakov pa se pokažejo muharji kot odprta knjiga. Osem teoretičnih možnosti je, da je ujeti muhar, ki ga držimo v roki:

črnoglavi, samec, odrasel ali prvoleten
 črnoglavi, samica, odrasla ali prvoletna
 belovrati, samec, odrasel ali prvoleten
 belovrati, samica, odrasla ali prvoletna

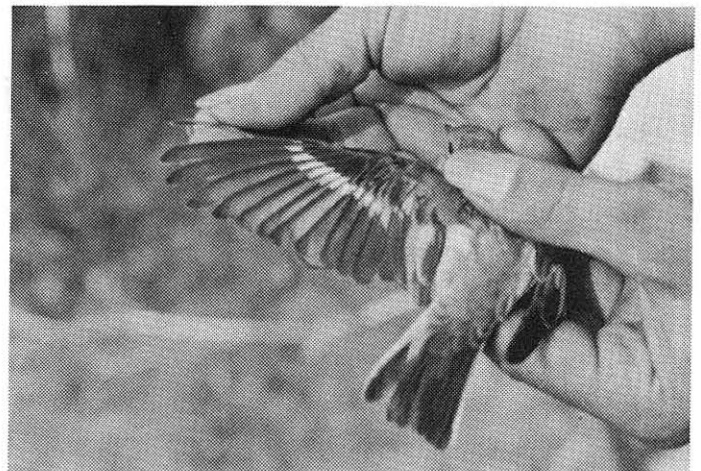
	ČRNOGLAVI MUHAR <i>Ficedula hypoleuca</i>		BELOVRATI MUHAR <i>Ficedula albicollis</i>	
	♂	♀	♂	♀
dolžina peruti v mm wing length in mm	74-81	74-81	77-85,5	77-85,5
dolžina 1. letalnega peresa glede na najdaljše primarno krovno pero v mm 1. primary length compared to the longest primary covert	0 do +5	0 do +5	od -0,5 do +4	od -0,5 do +4
bela zajeda na srednjem terciarnem peresu (prvoletnem) white notch on middle tertial (first-year)	•	•	•	•
bel polkrog na srednjem terciarnem peresu (odraslem) white semicircle on middle tertial (adult)	•	•	•	•
belina na 6. letalnem peresu white on 6 th wing-feather	•	•		
belina na 5. letalnem peresu ali še prej white on 5 th wing-feather or even on previous ones			•	•
skrita belina na vratu hidden white on neck			•	
črno nadrepno perje black upper tail-coverts	•		•	
sivo rjavo nadrepno perje greyish-brown upper tail-coverts		•		•
belina na 1. in 2. repnem peresu white on 1 st and 2 nd tail-feathers	•	•		
belina na 1., 2. in 3. repnem peresu white on 1 st , 2 nd and 3 rd tail-feathers			•	•

P. S.: Primerjaj tudi širino belega pasu v peruti ene in druge vrste!

Belovrati muhar ♂ prvoleten
Collared Flycatcher ♂ first-year

- belina na 5. letalnem peresu
white on 5th wing-feather
- belina na 3. repnem peresu
white on 3rd tail-feather
- črno nadrepno perje
black upper tail-coverts
- bela zajeda na srednjem terciarnem peresu
white notch on middle tertial

Belovrati muhar ♀ odrasla
Collared Flycatcher ♀ adult

- belina že na 3. letalnem peresu
white already on 3th wing-feather
- belina na 3. repnem peresu
white on 3rd tail-feather
- sivorjavo nadrepno perje
greyish-brown upper tail-coverts
- bel polkrog na srednjem terciarnem peresu
white semicircle on middle tertial

Črnoglavi muhar ♂ prvoleten
Pied Flycatcher ♂ first-year

- belina na 6. letalnem peresu
white on 6th wing-feather
- belina na 2. repnem peresu
white on 2nd tail-feather
- črno nadrepno perje
black upper tail-coverts
- bela zajeda na srednjem terciarnem peresu
white notch on middle tertial

Črnoglavi muhar ♀ prvoletna
Pied Flycatcher ♀ first-year

- belina na 6. letalnem peresu
white on 6th wing-feather
- belina na 2. repnem peresu
white on 2nd tail-feather
- sivorjavo nadrepno perje
greyish-brown upper tail-coverts
- bela zajeda na srednjem terciarnem peresu
white notch on middle tertial

Summary

The author compares the autumn plumage of Pied and Collared Flycatcher according to their sex and age. The two Flycatchers clearly differ in hand due to the position of whiteness on their wing- and tail-feathers: Pied Flycatcher's appears on the 5th primary and 2nd tail-feather, Collared Flycatcher's on the 5th, 4th or even 3rd primaries and on the 3rd tail-feather.

Fotografije: P. Grošelj

Peter Grošelj, 65281 Spodnja Idrija 53

Sove Zgornje Pivke Owls of Zgornja Pivka

SLAVKO POLAK

Obravnavano področje Zgornje Pivke, južna polovica kvadranta 05/44 (UTM-VL-45) zajema vasi Zagorje, Knežak, Bač, Koritnice ter okoliške gozdove in polje. V delu je zajet tudi sam rob snežniške planote pri vasi Šembije oz. zaselku Podtabor, ki se s tektonsko prelomnico strmo spušča v ilirskobistriško kotlino.

Prav po sredini obravnavanega območja poteka meja med submediteranskim in dinarskim območjem fitogeografske razdelitve Slovenije, kar se odraža v značilnih združbah gozdov.

Osrednji del pripada biomu submediteransko-jadranskih gozdov. Le-te predstavlja združba hrasta in črnega gabra (*Quercus ilex*), ki pa je bila v preteklosti močno izsekana in zaradi ostrejših klimatskih razmer in visoke nadmorske višine zavzema le južna, prisojna pobočja vzpetin. Osojna, hladnejša in bolj vlažna pobočja poraščajo uspešno naseljeni sestoji črnega bora (*Pinus nigra*). Vzhodni del južne polovice kvadranta, že tako imenovani snežniški gozdovi, nad 1000 metri nadmorske višine, pripada biomu evropskih pretežno iglastih gozdov borealnega tipa z združbo jelovo-bukovih gozdov (*Abies-fagetum dinaricum*), ki v mraziščih

in umetnih nasadih vsebuje čiste sestoje smreke (*Picea alba*).

Prispevek je plod večletnega zanimanja za sove na tem področju. Podatki temeljijo na opazovanju, registraciji oglašanja sov, ki je bilo pogosto izzvano s predvajanjem posnetka oglašanja sov, predvsem za veliko uharico pa sem upošteval tudi najdbo izbljuvka. Nekaj starejših opažanj in pripovedovanj domačinov ni podkrepljenih z datumom.

VELIKA UHARICA *Bubo bubo* je vrsta z velikim teritorijem in se pojavlja po celem obravnavanem območju, gnezdi pa v stenah tektonskega preloma, ki se vleče od Pivke do Ilirske Bistrice.

Prvič sem veliko uharico slišal nad zaselkom Podtabor 16. 3. 1984. Kasneje sem s kasetofonskim posnetkom samca velike uharice večkrat izzval. Zanimivejši podatki so: 24. 3. 1984, ko me je na istem mestu, na predvajanje posnetka oglašanja lesne sove, začel obletavati par velikih uharic, ki sta se svarilno oglašali. 14. 4. 1984 sem pod izpostavljenim kamnom na vrhu sten našel poleg izbljuvkov še krokarjevo nogo (krokar je tisto leto v istih stenah tudi gnezdil) in dve koži ježa. 20. 4. 1984 se je samec začel

Ostanki plena velike uharice: dve ježevi koži in krogarjeva noga, Podtabor, 14. 4. 1984 (S. Polak)
 Left-overs of the Eagle Owl's prey: two hedgehog's skins and a raven's leg, Podtabor, April 14th, 1984 (S. Polak)

spontano oglašati ob 20. uri. 17. 5. 1984 in 20. 5. 1985 se je samec še vedno oglašal. Takoj z mrakom so se 12. 8. 1985 začeli oglašati mladiči velike uharice, najmanj trije osebk. Oglašali so se neprenehoma več ur v presledkih 10 do 20 sekund. Po pripovedovanju domačinov gnezdi velika uharica tu že vrsto let. Pred približno 15 leti je neki domačin doma gojil mladiča.

Drugo možno gnezdišče so še kaka dva kilometra oddaljene stene nad Žlebovi pri Šembijah. 31. 3. 1984 sem tu sredi belega dne prepodil dve veliki uharici, ki sta preleteli jarek in se skrili v smrečju. 29. 9. 1988 sem tu poleg več izbljuvkov našel še skubišče, ostanke cikovta in gozdnega jereba.

Sicer pa se velika uharica pojavlja tudi drugod po pivški kotlini. 19. 2. 1984 sem na jasi med borovci za Strmo rebrjo pri Koritnicah našel izbljuvek z ostanke veverice. 20. 4. 1984 sta mi na posnetek male uharice na izviru reke Pivke pri vasi Zagorje prileteli dve veliki uharici in me nekaj časa obletali, pri tem pa se svarilno oglašali. V istem kraju sem našel tudi izbljuvek, ki je vseboval plazilske luske. Ponoči 17. 9. 1988 me je v borovem gozdu pod Milanko preletela velika uharica. Lokacijsko zanimiv pa je izbljuvek iz bližine Sladkih vod pri Mašunu.

Najdeni izbljuvki so pri B. Mozetiču in v Prirodoslovnem muzeju Slovenije.

MALA UHARICA *Asio otus* je na Pivškem precej pogosta, nimam pa o njej veliko podatkov, ker se ji nisem posebej posvečal. 6. 6. 1983 sem našel en primerek, povožen ob cesti pri Baču. 24. 12. 1983 ob 1.30 zjutraj je sedela na cestnem drogu pri Knežaku. 16. 3. 1984 sem opazoval malo uharico pod Obrobo. 20. 4. 1984 sem na robu vasi Bač našel pod skupino smrek večjo količino izbljuvkov male uharice. 16. 7. 1985 sem ponoči pod Stanim hribom na robu borovega gozda v zraku opazoval tri primerke. V mladem borovem sestoju pri Koritnicah sem 19. 7. 1986 podnevi prebudil iz dremeža malo uharico, ki se je poskušala zamaskirati s tem, da se je močno iztegnila ob deblu, odletela pa je šele potem, ko sem se ji približal na manj kot tri metre. Pozimi 5. 11. 1985 je na robu borovega gozda pri Koritnicah iz košatega bora zletelo kakih dvajset malih uharic. O podobnem primeru iz Sel pri Knežaku mi je poročal lovec. V bližini gnezdišča velike uharice nad Podtaborom sem 14. 4. 1984 našel skubišče in sveže ostanke male uharice, kar da slutiti, da jo je uplenila velika uharica. 5. 5. 1986 sem okrog enih zjutraj poslušal oglašanje samca pri gradu Kalec v bližini osamelega bora v vrtači sredi polja, kjer je pred leti mala uharica gnezdila v gnezdu sive vrane.

NAVADNI ČUK *Athene noctua* se stalno zadržuje po vaseh in zapuščenih zgradbah. V spomladanskem času se redno, predvsem v marcu sliši oglašanje. Pogosto se sliši tudi alarmni klic v večernih in jutranjih urah. Zanimivi podatki so: 3. 4. 1982 sem v središču Koritnic ob 14. uri v deževnem vremenu opazoval čuka na stari hruški. 2. 3. 1984 sem pod stolpom gradu Kalec pri Zagorju našel več izbljuvkov. 17. 3. 1984 sem zvečer v mraku opazoval čuka na lini stolpa gradu Kalec. Na istem mestu sem 25. 5. 1984 opazoval dva primerka. Leta 1985 je čuk

gnezdil v zračniku hiše Bač 117. Po pripovedovanju domačinov so čuki pred leti gnezdili na poslopju zadruga v Knežaku, kjer sem jih tudi jaz večkrat slišal. 25. 5. 1985 sem našel poginulega čuka na podstrešju stare hiše v Koritnicah.

VELIKI SKOVIK *Otus scops*. Vrsta je bila registrirana po oglašanju, in sicer: 5. 5. 1986 in 8. 5. 1986 v Koritnicah ter 10. 5. 1986 v Zagorju. Ponovno sem slišal oglašanje velikega skovika vsak dan od 2. 6. pa do 8. 6. 1988, ko sem ga v tem letu zadnjič slišal.

LESNA SOVA *Strix aluco*. Vsa opazovanja lesne sove na Zgornjem Pivškem so bila v hrastovih gozdovih–borštih z večjo ali manjšo primesjo črnega gabra. Samci se začno svatbeno oglašati že v februarju: 15., 16. in 17. 2. 1989 se je v Koriškem borštu začel oglašati samec točno ob 18.15 do 18.20. 14. 4. 1984 sem v Koriškem borštu našel gnezdo v votlem ceru. Pri kontroliranih gnezda je izletavala rjava barvna varianta lesne sove. 30. 4. 1984 sem kakih 50 metrov vstran našel dve zapuščeni, hladni in mokri jajci. 16. 5. 1984 so bili mladiči izvaljeni in so že gledali. Naslednje leto sem 13. 4. 1985 kakih 100 metrov južneje od omenjenega gnezda našel v hrastovem duplu tri topla jajca. 24. 4. 1985 je prvi mladič prebil lupino. 9. 5. 1985 so že vsi mladiči gledali.

Drugo znano gnezdišče je bilo v Suhi rebri vzhodno od Koritnic v gozdu hrasta in črnega gabra. 4. 5. 1987 sem našel gnezdo sive različice lesne sove v lovskem krmišču za jelenjad, in sicer v ulegnini v senu. Poleg treh slepih mladičev je bila v gnezdu tudi polovica navadne gozdne voluharice. Mladiči so čez nekaj dni izginili, kar sicer ne preseneča, saj je bilo gnezdo izpostavljeno in le kak meter in pol od tal. V bližini omenjenega krmišča je kraško brezno, iz katerega so pred leti izletavale lesne sove, če si vrgel kamen vanj. Podobno so sove izletavale tudi iz brezna v Kneškem dolu, kjer sem večkrat ponoči lesno sovo tudi

slišal. Novejši podatek je 29. 9. 1987, ko me je lesna sova več minut obletavala, ponoči, nedaleč od Knežjega dola, kjer je večji gozd hrasta in črnega gabra.

Tretje gnezdo je bilo najdeno 22. 5. 1984 v Zagorskem borštu. Samca lesne sove sem po oglašanju registriral še v Cerju pod Devinom dne 3. 4. 1985, pod Rožancem pri vasi Jurišče 2. 5. 1984 in v Šembijskem borštu 24. 3. 1984.

URALSKA SOVA *Strix uralensis*. Vrsta živi v snežniških jelovo-bukovih gozdovih, ki se raztezajo nad 1000 metri nadmorske višine. Uralska sova je sorazmeroma tiha in imam zato kljub velikemu zanimanju in številnim nočnim izhodom le skope podatke. Leta 1983 mi je lovec pripovedoval o opazovanju uralske sove pri Mašunu. 19. 4. 1985 sem jo prvič opazoval v Vidovih lazih. 1. 9. 1986 sem slišal oglašanje pod Vrhom Vil. 15. 8. 1985 sem opazoval dva primerka na poseki v Luknji. 19. 9. 1988 se je le enkrat oglasila ob 12. uri v Krulcovem lazju. Zanimivo je oglašanje 23. 9. 1988 ob 18.30 na robu njenega domnevnega gnezdišča nad Suho rebrjo. Le kakih 500 metrov vstran pa se je v sestoji črnega gabra čez čas oglasila lesna sova.

KOMENTAR. Iz podatkov, zbranih v več letih na sorazmeroma majhnem področju, se vidi, da različne vrste sov, ki so največkrat konkurenčne, zasedajo različne biotope.

Sovi rodu *Strix* sta predvsem gozdni ptici. Tako temeljijo vsi podatki za lesno sovo na hrastovih in gabrovih gozdovih, medtem ko zaseda uralska sova višje, nad 1000 metrov razprostirajoče se jelovo-bukove snežniške gozdove. Obe vrsti sta ogroženi zaradi zmotnega mišljenja gozdarjev, da stara, votla drevesa nimajo kaj iskati v gozdu. Stisko ilustrira ponesrečeno gnezdenje lesne sove v krmišču za divjad in domnevno gnezdenje v kraških brezni. Tudi uralska sova, ki je bila primarno duplarica, primernih gnezdišč skoraj nima.

Navadni čuk je na Zgornjem Pivškem pogost po vaseh, gnezdi pa po zapuščenih stavbah.

Pojavljanje velikega skovika na tem področju je zanimivo zaradi tega, ker še vedno ni ugotovljena natančna severna meja areala naše primorske populacije. Videti pa je, da gre le za ptice na selitvi.

Mala uharica je bila vedno opazovana na polju, kjer lovi, ali na robu borovih sestojev, kjer verjetno gnezdi v zapuščenih gnezdih vran in ujed.

Velika uharica je na vrhu lestvice evropskih sov in iz literature je znano, da se hrani tudi z drugimi vrstami sov. To kažejo tudi moji podatki. Ob predvajanju posnetkov oglašanja lesne sove in male uharice se je velika uharica agresivno obnašala. Videti je, da je malo uharico pri zaselku Podtabor uplenila prav velika uharica. Velika uharica na obravnavanem področju gnezdi, njen habitat pa se pokriva tudi z drugimi sovami. Zanimiv je izbljuvek, najden pri Mašunu, ki kaže, da se velika uharica pojavlja tudi v snežniških gozdovih.

Dejstva, da so različne vrste sov na Zgornji Pivki tako specifično razporejene, pa ne gre posploševati. Že na samem robu omenjenega področja sem 24. 3. 1984 in 7. 2. 1985 slišal oglašanje lesne sove iz razvaline hiše oz. jelševega gozdička, ki pa pripada biomu južноеvropskih pretežno listnatih gozdov. Preseneča tudi splošna razširjenost lesne sove v gozdovih Rakovega Škocjana, ki pripada snežniško-javorniškemu masivu z združbo jelovo-bukovih gozdov, ki kot taki ustrezajo uralski sovi. Je pa Rakov Škocjan po nadmorski višini precej nižji od omenjenih lokacij opazovanj uralske sove.

Literatura

MIKKOLA, H. (1983): Owls of Europe, T&AD Polyster.

MATVEJEV, S.D., PUNCER, I. (1986): Karta biomov in sorodnih biotopov Slovenije. Biološki vestnik 34, 2; 53-64.

POLAK, S. (1985): Uralska sova *Strix uralensis*. *Acrocephalus* št. 24, str. 30.

POLAK, S. (1987): Veliki skovik *Otus scops*. *Acrocephalus* št. 34, str. 61.

Summary

The author describes his observations of owls in the region of Zgornja Pivka, where it runs, congruently with a tectonic fault line, the phytogeographic boundary line between the Submediterranean and Dinaric regions, what is reflected above all in the characteristic forest associations which are at the same time the localities of the observed owls. Eagle Owl, Long-eared Owl, Little Owl, Scops Owl, Tawny Owl, and Ural Owl. Although Tawny Owl, for example, lives above all in oak and Hop forests, and Ural Owl in higher lying fir and beech forests, no sharp borders can be delineated, not in the case of these two and neither of other owls.

Slavko Polak, Koritnice 65, 66253 Knežak

Skrivnostna fotografija Mystery photograph

Na skrivnostni fotografiji iz prejšnje 37.-38. številke *Acrocephalus* je poljski škrjanec *Alauda arvensis*, ki ga je fotografiral Vladimir Pfeifer. Posnetek je zanimiv, ker škrja-

nec sedi na suhi vejici in ne na tleh. Na sliki se prav lepo vidi, kako ptica drži prste razprte, saj nima razvitega oprijemalnega

refleksa za tako drobne predmete, kot je vejica. Kot vemo, od naših škrajncev edinole hribski rad seda na drevje in grmovje.

Novejši podatki o mali droplji *Otis tetrax* v Vojvodini Some recent data about Little Bustard *Otis tetrax* in Vojvodina

RADIVOJ OBRADOVIĆ

Podatki kažejo, da je bilo poslednje gnezdenje v Vojvodini zabeleženo leta 1937 na Csikrétu pri Bački Topoli (Szlivka 1958), ko so gnezdili tam 3 do 4 pari. Za primero naj povemo, da so v sosednji Madžarski poslednje gnezdenje zabeležili 19. 8. 1973 pri mestu Kardoskút (Sterbetz 1979). Tu je bilo v času od 1953 do 1977 14 opažanj teh ptic v mesecih aprilu, avgustu, septembru, oktobru, novembru in decembru. V Apatinu so malo dropljo zabeležili dvakrat, ko sta bila odstreljena dva primerka, in sicer:

1. 4. 9. 1909. leta
2. ?. 11. 1933. leta.

V začetku septembra leta 1979 je bila pri Gakovu odstreljena ena ptica, kar je popolnoma nov podatek. Posebno zanimivo je bilo opažanje male droplje 20. 8. 1985, ko sem eno teh ptic okoli 15.45 opazoval v Kazuku (Kozara) 14 kilometrov nad Apatinom. Opazil sem jo na razdalji okoli 250 metrov. Stala je na steptani poti, ki pelje po nasipu ob Donavi. Počasi sem jo spremljal in jo kakih deset minut opazoval skozi daljnogled 20×50. Dovolila je, da se ji približam na okoli 150 metrov, nato pa v teku s sklonjeno glavo stekla naprej in pri tem zavijala z ene na drugo stran poti. Držala se je visoke trave in se poskušala čim bolj skriti. Naposled je preprosto izginila, čeprav sem se trudil, da bi jo ponovno ugledal in prepodil, da bi poletela iz goste trave poleg nasipa.

Visoko razvito poljedelstvo z maksimalno izkoriščenostjo nekoč neobdelanih pašnikov

in pust, ki so najbolj ustrezali tej ptici, je poleg drugega vplivalo, da je postala zelo redka v vsej Evropi. Skrit način življenja in izjemna opreznost te ptice povzročata poleg navedenega, da imamo zelo majhno število opažanj pri selitvah. Prav zato so vsi podatki o mali droplji dragoceni in so pomemben prispevek k že obstoječim starim podatkom v naši ornitološki literaturi.

Literatura

ANTAL, L., FERNBACH, J., MIKUŠKA, J., PELLE, I., SZLIVKA, L. (1971): *Namenverzeichnis der Vögel der Autonomen Provinz Vojvodina*. *Larus* 23: 73–121, Zagreb.

MATVEJEV, S. D., VASIĆ, V. F. (1973): *Catalogus faunae Jugoslaviae. Aves*, Ljubljana.

LAKATOŠ, J. (1979): *Ptice Apatina, Apatin*.

STERBETZ, I. (1979): *A reznektúzok (Otis tetrax). Elgondolkoztatóan gyakori, előfordulása kardoskút környékénmadártani tájékoztató*, Budapest.

SZLIVKA, L. (1958): *Last Breeding of the Little Bustard in the Surroundings of Gunaros*. *Aquila* 65: 281–343, Budapest.

VOOUS, K.H. (1962): *Die Vogelwelt Europas und die ihre Verbreitung*, Hamburg-Berlin.

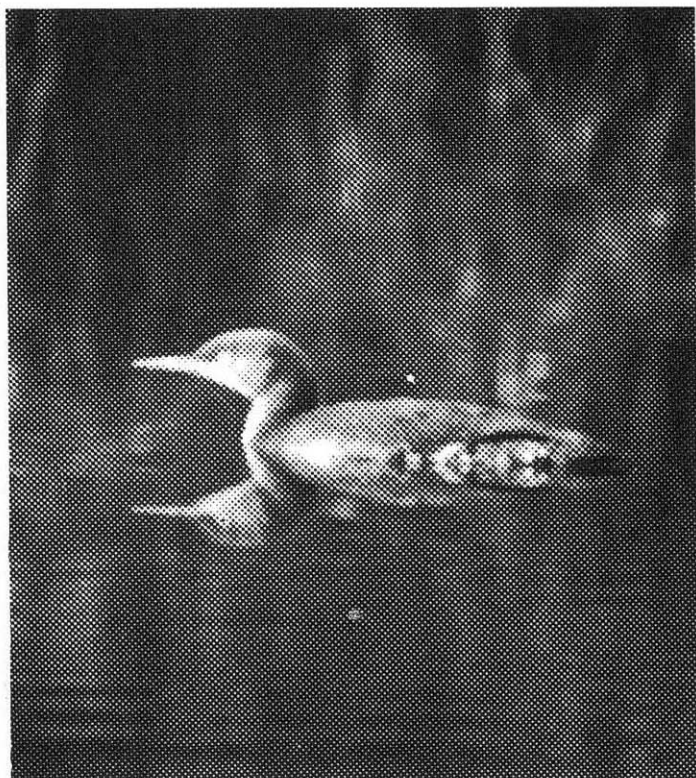
Summary

The author describes his encounter with Little Bustard along the Danube some 14 kilometres north of Apatin. Its last breeding in Vojvodina was recorded in 1937 at Bačka Topola, but some data about three shot specimens from 1909, 1933 and 1979 (!) is also known.

Radivoj Obradović, Rade Končara 3, 25260 Apatin

Iz ornitološke beležnice From the ornithological note book

LEDNI SLAPNIK *Gavia immer*
GREAT NORTHERN DIVER – *Immature on the Ljubljanica River in the centre of Ljubljana on 16th December 1985*

16. 12. 1985 me je kolega D. Černe opozoril, da je na Ljubljani, pod Karlovškim mostom v Ljubljani opazil neznanega slapnika. Takoj sem se odpravil tja, poklical pa sem še D. Tometa, mojstra za fotografijo. Slapnik ni bil prav nič plašen, opazovali smo ga z razdalje nekaj metrov in ga določili za lednega slapnika. Med opisom v beležki sem med drugim zapisal tudi tole: »Močan, debel kljun, sive barve, ki se v soncu 'nevarno' (za zamenjavo z *G. adamsii*) svetlo sveti.« Ko smo se »severnjaka« že nagledali, smo si ga zaželeli videti še v letu; D. Tome je pripravil fotoaparatus za trenutek vzleta, jaz pa sem proti slapniku vrgel suho vejo. Pa se ni zgodilo nič; zdelo se mi je, da se je samo prezirljivo obrnil in počasi odplaval proti Barju. *Andrej Sovinc, C. VII. korpusa 76, 61000 Ljubljana*

SEVERNI SLAPNIK *Gavia arctica*
BLACK-THROATED DIVER – *An unable to fly specimen found at Črni vrh near Idrija on 2nd December 1988.*

Severni slapnik *Gavia arctica*, ki je bil najden 2. 12. 1988 v zaselku Predgriže pri Črnem vrhu nad Idrijo, je že peti primerek te vrste, ki je bil v zadnjih letih najden v okolici Godoviča in Črnega vrha. Za vse ptice je značilno, da niso bile zmožne leteti, bile so brez vidnih poškodb ter s svojim ostrim kljunom in veliko močjo za nepredvidnega človeka že kar nevarne. Slapnika sem odnesel na sotočje Idrijce in Kanomljice, vendar ga kasneje nisem več opazil. *Peter Grošelj, 65281 Spodnja Idrija 53*

SOKOL SELEC *Falco peregrinus*
PEREGRINE – *At Pivka on 24th November 1988, at Godovič on 1th December 1988 and at Mengeš on 18th December 1988*

Trikrat sem v letošnji zimi opazoval sokola selca *Falco peregrinus*, in vedno so me nanj opozorili golobi, ki so prestrašeno begali po nebu.

24. 11. 1988 sem sokola selca opazoval zgodaj zjutraj nad vasjo Zagorje pri Pivki. 1. 12. 1988 je sokol selec v nizkem letu dvakrat preletel Godovič, sunkovito je obračal glavo v levo in desno, kot bi iskal plen, golobi pa so krožili visoko nad vasjo. Prvič sem lahko v zraku prepoznal po svetlo sivem trebuhu in temno prečnih črtah ter povsem belem vratu, da gre za severnoevropsko podvrsto.

18. 12. 1988 sem sokola selca videl na poti iz Mengša proti Vodiciam, tudi tokrat je pred sabo podil jato domačih golobov. *Peter Grošelj, 65281 Spodnja Idrija 53*

ČRNA ŠTORKLJA *Ciconia nigra*

BLACK STORK – 2 adults and 3 juveniles at confluence of the Resava and Morava (Serbia) on 11th August 1988

Dne 11. 8. 1988 smo člani ekološke ekspedicije »Morava '88« okoli 12. ure približno 2 do 2,5 km pred ustjem Resave v Veliko Moravo opazili pet (5) črnih štorkelej.

Dan je bil sončen in štorkeleje so mirno počivale na obali. Ko smo se jim s čolnom približali na okoli 50 m, smo ugotovili, da gre za dve (2) odrasli in tri (3) mladiče. Potem so vsi hkrati poleteli in 15 minut krožili nad rečnim zavojem in gozdom.

Vsi prisotni smo črno štorkelejo takrat prvič opazovali; po besedah R. Mandića pa naj bi na tem področju gnezdila v dolini reke Resave in na smederevski trdnjavi. Vesna Obradović, Trg Dušana Kvedra 13, 62000 Maribor

PRIBA *Vanellus vanellus*

LAPWING – About 500 at Prosenjakovci on 29th October 1988 (incl. 5 Golden Plovers)

Dne 29. 10. 1988 smo jemali limnološke vzorce na Ščavnici, obenem sem tudi delal ornitološke popise na posameznih odvzemnih mestih.

Pri vasi Berkovci pri Prosenjakovcih je večji obrambni nasip pred morebitnimi poplavami. Za nasipom, ki ima funkcijo zadrževati visoke vode, se nahaja bajer in precejšnje polje. Od nedavnega dežja so se bleščale na njivi velike luže, lepljiva zemlja pa je bila težko prehodna.

Že od daleč sem opazoval posamezne pribe, ki so se spreletavale naokrog. Velikansko množino prib pa sem zagledal šele, ko sem prišel bliže. Ogromna jata prib je stala na polju. Opazoval sem jih skozi daljnogled in prešteval. Vendar še nisem prišel s preštevanjem do polovice, ko so se dvignile. Jato prib sem ocenil na okrog 500 osebkov.

Kot zanimivost sem med pribami uzrl še 5 navadnih prosenk *Pluvialis apricaria*. Franc Janžekovič, Bukovci 27, 62281 Markovci

PUKLEŽ *Lymnokriptes minimus*

JACK SNIPE – At Bukovci near Ptuj on 30th January 1985

Pukleža v Sloveiji srečamo praviloma izven gnezditvenega obdobja, pojavlja se kot preletnik.

Dne 30. 1. 1985 sem v Bukovcih pukleža ujel v mrežo, postavljeno ob mlaki, porasli z vrbo in nizko travo. Ob tej mlaki sem večkrat preplašil kozice *Gallinago gallinago*. Tako sem po tiho upal, da se katera ujame. Na veliko presenečenje pa se je ujel puklež.

Z determinacijo pukleža v roki ni težav, saj je že po velikosti manjši od naših drugih dveh vrst rodu *Gallinago*.

Ujeti osebek je imel perutnico dolgo 120 mm, ptica je tehtala 51 g. Franc Janžekovič, Bukovci 27, 62281 Markovci

SLOKA *Scolopax rusticola*

WOODCOCK – Frequent in breeding period at Ljubljana Marshes

3. 6. 1988 sem proti večeru opazil v zraku čokatega ptiča, ki je tanko piskal, takoj zatem pa je z nizkim tonom naredil »vok, vok«. Ko je priletel bliže, sem opazil daljši kljun, ki je bil v letu povešen. Takoj sem spoznal značilno silhueto sloke, ki jo imamo priložnost videti v vsakem priročniku. Kasnejša opazovanja (16. 6., 28. 6. in 29. 6. 1988) so pokazala, da je sloka na tem mestu, kjer so zamočvirjeni travniki z grmovjem in predvsem sestoji jelše na vlažni podlagi, zelo pogosta. Sloke sem opazoval od mraka pa tja do desete ure zvečer, ko so se še značilno oglašale. Največkrat so letele v paru in se v zraku stalno oglašale. Dvakrat

pa sem imel priložnost opazovati sloko na tleh, in to na makadamski cesti, ko sem jo zvečer osvetlil z lučjo avtomobila. Pred leti me je prijatelj in lovec B. Leskovic obvestil, da na Ljubljanskem barju v času gnezdenja opazuje sloke in jih posluša. Že takrat sva v muzeju poslušala z gramofonskih plošč značilno oglašanje omenjene vrste. Najina opazovanja so bila na širšem območju med Ljubljanico in potokom Curnovcem na Ljubljanskem barju. Po podatkih B. Leskovic sloko opazuje v gnezditvenem času na tem mestu že redno najmanj pet let. To je moje prvo opazovanje sloke na področju, kjer skoraj zagotovo gnezdi. Te izkušnje bom kasneje tudi drugod s pridom uporabil. *Dare Šere, Langusova 10, 61000 Ljubljana*

ČRNI MARTINEC *Tringa erythropus*
SPOTTED REDSHANK – 7 (4 in mating feathers) at Cerknica Lake on 22th April 1987

22. 4. 1987 sem na poplavljenem travniku ob Lipsenjščici na Cerkniškem jezeru opazil črnega pobrežnika, ki je bil v družbi s šestimi (6) primerki, od katerih so bili štirje (4) že popolnoma (črno) svatovsko obarvani. Po barvi perja in po dolžini kljuna sem ugotovil, da gre za črne martince *T. erythropus*. V tem času je zelo primerno opazovati različne vrste vodnih ptičev na tem mestu Cerkniškega jezera. Naj jih naštejemo samo nekaj, ki smo jih opazovali ta dan: togotnik *P. pugnax* – 80 primerkov, močvirski martinec *T. glareola* – 50 primerkov, čnorepi kljunač *L. limosa* – 7 primerkov, rdečenogi martinec *T. totanus* – 5 primerkov, zelenonogi martinec *T. nebularia* – 1 primerek in kozica *G. gallinago* – 11 primerkov (od teh so 3 imele že svatovski let). Za konec bi dodal, da brez pravega teleskopa žal ne gre. *Dare Šere, Langusova 10, 61000 Ljubljana*

RDEČEGRLA CIPA *Anthus cervinus*
REDTHROATED PIPER – 5 at Cerknica Lake on 22th April 1987

22. 4. 1987 sem na Osredku na Cerkniškem jezeru zaslišal med redkim trstičevjem in šašem petje ene izmed vrste cipe. Ker je pela na tleh, sem se ji laže približal, in ko je zletela pred menoj s tal, se je oglašala z značilnim visokim »tiii, tiii«. Ko se je cipa zopet usedla na tla, sem videl, da so tam še štiri njene sovrstnice. Grlo in prsi so bile značilne rdečkaste barve in tako ni bilo težko prepoznati rdečegrle cipe *A. cervinus*. Nekateri opazovalci včasih zamenjujejo drevesno z rdečegrlo cipo. Drevesna cipa *A. trivialis* je spomladi na prsih rahlo lešnikovo ali okrasto obarvana. Seveda so znane še druge značilnosti, ki zanesljivo ločijo obe vrsti, in to predvsem spomladi (prisotnost prog na prsih ali trtici in različna obarvanost prog na hrbtu). *Dare Šere, Langusova 10, 61000 Ljubljana*

PIKASTI MARTINEC *Tringa ochropus*
GREEN SANDPIPER – A pair at Ljubljana Marshes on 16th June 1988

Ob delu Želimejščice, še predno priteče na meliorirana in z umetnimi gnojili prezasičena polja med Škofljico in Igom, se razprostira vlažen gozd, prepreden s številnimi drobnimi izviri in pronicajočo vodo, ki bogatijo omenjen potok. Tu sem 16. 6. 1988 splašil par pikastih martincev; med letom sta se oglašala in se v velikem loku spet vrnila na obrežje. Njun let me je spominjal na turške grlice, ki v gnezditvenem času letijo tesno ena za drugo in med tem hitro spreminjajo smer. Ker je okolica podobna gnezditvenim prebivališčem pikastega martinca, kot jih poznam iz literature in ker je bil tudi datum opažanja zanimiv zaradi morebitne gnezditve, sem ta predel obiskal spet naslednji dan. O martincih ni bilo ne

duha ne sluha; ponoči je namreč močno deževalo, pohleven potoček Želimeljščica se je spremenil v divjo, zaprodano reko, ki je s seboj odplaknila tudi vsako upanje o morebitni gnezditvi pikastega martinca. *Andrej Sovinc, C. VIII. korpusa 76, 61000 Ljubljana*

VRTNA PENICA *Sylvia borin*

GARDEN WARBLER – *At Sečovelje salines on 1st November 1986*

1. 11. 1986 se je v Sečoveljskih solinah ujela v mrežo vrtna penica. Po sedaj znanih podatkih je višek preleta od druge polovice avgusta do prvih dni septembra. Številčnost vrtna penice kasneje močno pade, tako da so znani redki primerki sredi oktobra. Tako pozno je do sedaj še nismo ujeli. *Dare Šere, Langusova 10, 61000 Ljubljana*

BRKATA SINICA *Panurus biarmicus*,

BEARDED TIT – *About 10 at Koper on 10th December 1988*

V trstičju ob Interevropi v Škocjanskem zatoku v Kopru sem v poznem popoldnevu 10. 12. 1988 zaslišal oglašanje brkatih sinic. S pripravljenim fotoaparatom sem se splazil k robu trstičja in s precejšnje razdalje prvič pritisnil na sprožilec. Saj veste – prvi posnetek je ponavadi zaradi zavarovanja, če slučajno ne bi mogel več slikati. Žal je tudi tokrat, kot se to večkrat zgodi, ostal to edini posnetek. Širok jarek, poln vode, ki ga prej nisem opazil, mi je preprečil, da bi se eksotičnim tujkam še bolj približal. Med premišljevanjem, ali naj zabredem v vodo in se skušam jati kakih desetih brkatih sinic vendarle približati – čez dobro uro me je namreč čakalo predavanje na letni skupščini društva *Ixobrychus*, blaten in moker pa bi se kot predavatelj verjetno malo nelagodno počutil – pa so težavno situacijo

rešile same brkate sinice: kar naenkrat so zletele v sredo gostega trstičja, kjer jih nisem več opazil. V Sečoveljskih solinah te ptice niso več izjemno redke, v Škocjanskem zatoku pa so bile dosedaj menda le enkrat opažene, z gotovostjo pa si upam trditi, da bodo v prihodnje še bolj redke; prav omenjeni kompleks trstičja naj bi že v bližnji prihodnosti uničili oziroma zasuli. Še to: na posnetku, ki sem ga uspel narediti, se lahko opazi samca brkate sinice. Moja prijateljica sicer trdi, da to lahko opazijo le ljudje z bujno domišljijo... *Andrej Sovinc, C. VIII. korpusa 76, 61000 Ljubljana*

BELOGLAVI STRNAD *Emberiza leucocephala*

PINE BUNTING – *2 first-year females at Vodice near Ljubljana on 12th November 1988, adult male at Nova Gorica on 13th November 1988, all trapped*

Sodelavec Prirodoslovnega muzeja Slovenije M. Debelič me je obvestil, da je 12. 11. 1988 ujel med rumenimi strnadi *Emberiza citrinella* tudi dva strnada, ki sta mu bila nepoznana. Ker sem že večkrat imel priložnost v roki določevati različne vrste redkih strnadov, sem tokrat zlahka ugotovil, da je ujel dve samici (2 ♀) beloglavega strnada *Emberiza leucocephala*. Obe samici sta bili prvoletni, dolžina peruti je bila 88 in 90 mm.

Teža ene samice je bila 23,8 grama. Oba primerka sta bila obročkana in kasneje izpuščena.

Ravno tako sem bil kasneje obveščen od našega sodelavca P. Grošlja, da je bil beloglavi strnad, katerega si je sam tudi ogledal, ujet 13. 11. 1988 v bližini Nove Gorice. Zbrani so bili naslednji podatki: odrasel samec (Ad. ♂), dolžina peruti je bila 95 mm in teža 28 g. P. Grošlju se zahvaljujem za informacijo in zbrane podatke. V Sloveniji smo to vrsto strnada zadnjič registrirali 1979. leta. Podrobnejši pregled pojavljanja te vrste v Sloveniji si preberite v reviji *Acrocephalus* št. 3 (1980) in št. 13–14 (1982).

Dare Šare, Langusova 10, 61000 Ljubljana

BELOGLAVI STRNAD *Emberiza leucocephala*

PINE BUNTING – *Male observed in a flock of Yellowhammers at Ribnica during 12th – 13th November 1988.*

V meglenem in hladnem novembrskem (12. 11. 1988) popoldnevu sva v Ribnici z J. Kozino opazovala samca beloglavega strnada. Bil je skupaj v jati s približno petdesetimi rumenimi strnadi *Emberiza citrinella*. Od rumenih strnadov se je ločil po sivem tonu perja, po sivo belem polmesecu na prsni ter enaki barvi na glavi in licih. V isti jati se je zadrževal tudi naslednji dan, kasneje pa ga nisva več opazila. *Miro Perušek, Jurjevica 4, 61310 Ribnica*

POLJSKA VRANA *Corvus frugilegus*

ROOK – *During 15th May – 20th August 1988 at Hotedršica*

V vasi Hotedršica sem 15. 5. 1988 opazil poleg skupine sivih vran tudi poljsko vrano *Corvus frugilegus*. Očitno je šlo za negnezdeči primerek, saj sem jo v tem kraju

videval celo poletje, nazadnje sem jo videl še 20. 8. 1988. Navadno se je skupaj s sivimi vranami sprehajala po njivah ob vasi, še večkrat pa je lenobno ždela na električnih žicah, tako da je glavo stisnila k ramenom, dolg šilast kljun pa dvignila navzgor. *Peter Grošelj, 65281 Spodnja Idrija 53*

SIVA VRANA X ČRNA VRANA *Corvus cornix X Corvus corone*

HOODED CROW X CARRION CROW – *3 at Rateče on 20th March 1988*

20. 3. 1988 sem v Ratečah blizu mejnega prehoda z Italijo opazoval zanimive kombinacije sivih *Corvus C. cornix* in črnih vran *C. C. corone*. Med lisami umazanega kopnečega snega ob cesti so se sprehajale – ena popolnoma črna vrana, dve navadni sivi vrani ter trije primerki, ki so bili očitno mešanci med obema podvrstama, s tem da je bil po obarvanosti hrbta vsak od križancev drugačen: dva sta bila že bolj podobna črni, eden pa bolj sivi vrani. *Peter Grošelj, 65281 Spodnja Idrija 53*

MALI SOKOL *Falco columbarius*

MERLIN – *At Ljubljana on 29th November 1988 and on 16th December 1988.*

Ko sem šel 16. 12. 1988 zjutraj ob 8. uri iz Ljubljane proti Gorenjski, sem takoj na začetku avtoceste zagledal majhnega sokola, ki je sedel v grmovju le slab meter visoko. Bil je samec malega sokola. Vreme je bilo oblačno in razmeroma toplo, opazne so bile le majhne zaplate snega, ki je pred dnevi pobelil pokrajino. Tov. Vrbovšek mi je povedal, da je 29. 11. 1988 dalj časa opazoval malega sokola za Bežigradom v Ljubljani. *Janez Gregori, Podkoren 72, 64280 Kranjska gora.*

Foto trenutek Camera's eye view

V deževnem aprilskem popoldnevu sem stal ob strugi potoka Klivnik v Brkinih, ki se ob izdatnejšem deževju spremeni v jezero, obkrožen z jato črnih in beloperutih čiger. Saj se je zdelo, da me nimajo za mar, pa so bili objekti skozi 300 mm objektiv vseeno premajhni. Občasno se mi je kaka ptica le bolj približala in takrat sem kar iz roke pritiskal, pritiskal... Zaradi oblačnega vremena je morala biti ekspozicija malo daljša, kako dolga je bila, sem pa opazil šele doma ob razvijanju filma. V fotoaparatu sem imel namreč črno-bel ORWO 22 film. Bilanca je bila porazna. Od 28 posnetkov, ki so nastali v tistih desetih minutah, sta bila uporabna le dva. Znova se je potrdilo pravilo, da pri naravoslovni fotografiji ne smeš varčevati s pritiskanjem na sprožilec, toda občutek imam, da tega posnetka ne bi imel, če bi bil v fotoaparatu barven film. *Slavko Polak*

Foto: S. POLAK

Poročila od koderkoli Reports from here and there

Ljubljansko barje ob Curnovcu Ljubljana Marshes

V aprilu 1988 sem našel poginulo kozačo *Strix uralensis* in sivo vrano *Corvus cornix*. Ležali sta 300 m narazen. Približno teden dni pred tem je Lovska družina Ig nastavljal zastrupljena jajca za vabo.

Aprila istega leta sem ob Curnovcu opazoval in fotografiral mlado lesno sovo *Strix aluco*, medtem ko se je odrasla oglašala v bližnjem hrastu, kar sem tudi posnel na magnetofon.

3. maja 1988 ob 13. uri po soncu sem v Lesnem brdu opazoval na preletu beloglavega jastreba *Gyps fulvus*. Ptica je jadrjala v smeri Vrhnike.

18. marca 1988 sem zadaj za tovarno Plutal opazoval črno žolno *Drycopus martius* na posušeni smreki. Kljub temu, da sem jo preplašil, se je kmalu vrnila na smreko.

Andrej Trontelj, Vogelna 6, 61000 Ljubljana

Ornitološka opažanja iz okolice Apatina From the surrounding countryside of Apatin

Pri Harčašu sta bila 6. 3. 1984 okoli 16. ure v preletu opazovana 2 laboda pevca (*C. cygnus*). Letela sta od Donave okoli 50 m nad zemljo drug poleg drugega, nato pa sta se spustila na Marković baro.

7. 12. 1986 okoli 9. ure je bilo pri Marković bari opazovanih več ko 40 velikih dropelj (*O. tarda*). V meglenem jutru se se ptice spustile na njive v Kučki.

31. 1. 1987 okoli 16. ure je bilo na 1411. kilometru Donave opazovanih 7 labodov grbcev (*C. olor*), 4 ad + 3 juv.

1. 2. 1987 okoli 9. ure je bilo na 1402. kilometru Donave opazovanih 13 labodov grbcev (*C. olor*), 8 ad + 5 juv.

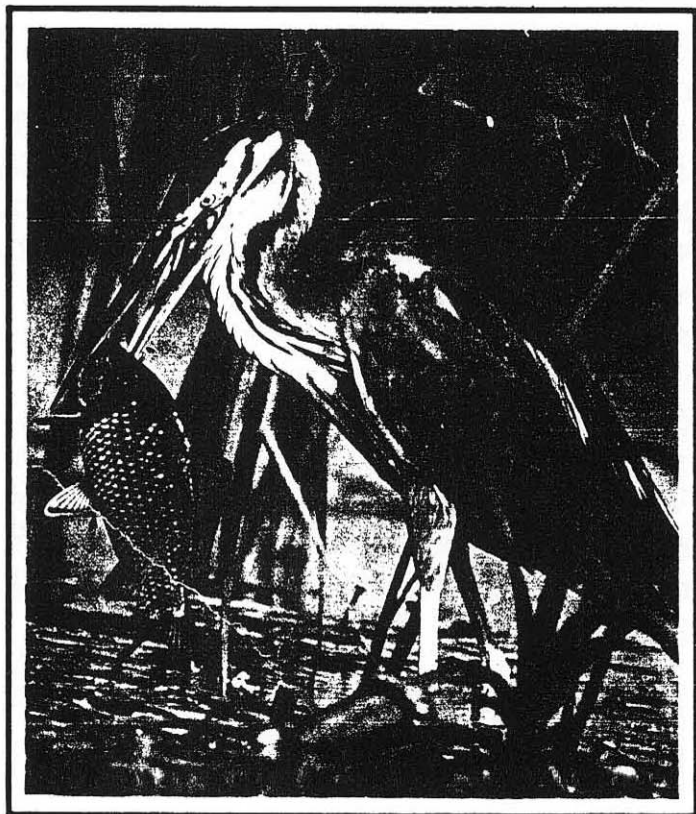
8. 4. 1987 okoli 16.45 je bil poleg ladjedelnice B. Kidrič v letu proti Donavi opažen 1 ribji orel (*P. haliaetus*); ptica je letela proti zahodu.

Radivoj Obradović, Rade Končara 3, 25260 Apatin

Nove knjige New books:

DANUBE Dominique Robert R. Chabaud – Lechevalier 1988

Ob opisih reke Donave, njenih bregov in njene delte so mnogi avtorji prezrli iskrivo življenje narave, čudovito raznolikost, ki jo ustvarjajo njene vode. Divji, na videz nepomemben in vznemirljiv svet reke je stoletja predstavljal beden zaslužek tamkajšnjim ri-

LECHEVALIER - R. CHABAUD

bičem. Avtentični veletok z obdajajočimi ga gozdovi, močvirji in številnimi pticami je bil odkrit šele po prihodu prvih naravoslovcev. Komaj stoletje je minilo od prvih ekspedicij in že kraljuje Donava od Dunaja do Črnega morja. Kljub zgodovinskim spremembam se je ohranila v nedotaknjenem, deviškem stanju.

Dominique Robert, ornitolog – fotograf, očaran s svojimi odkritji, je med številnimi lepotami reke izbral ptice. Poskušal se je približati najbolj nedostopnim krajem in »ujeti« njihovo intimnost s pomočjo fotografskega aparata.

Naključje je nanoslo, da sva se z D. Robertom srečala septembra 1983 v Kopačkem Ritu, kjer sem bil tiste dni s kolegom B. Mozetičem. Že takrat nama je Dominique predstavil idejo svojega početja, načrte in cilje. Glavni cilj D. Roberta in njegove spremljevalke Beatrice Le Moën je bil prepotovati Donavo od izvira do izliva, na poti pa zabeležiti vse, kar je zabeležiti mogoče.

Leto kasneje (1984) sta Robert in Le Moën že razstavljala v kulturnem centru v Parizu. Fotografske razstave Zelena Donava, ki je bila od 19. 4. do 11. 5. 1984, se žal kljub povabilu nisem mogel udeležiti.

S pomočjo Kodakove štipendije sta Dominique Robert in Beatrice Le Moën leta 1988 končala svoje reportažno potovanje. Dominique je svojo 2850 km dolgo potovanje ovekovečil s knjigo DONAVA.

Lična, 287 strani obsegajoča knjiga je opremljena z več kot 250 barvnimi fotografijami, geografskimi kartami, risbami in tabelami, na koncu pa je še seznam ptic Kopačkega Rita in delte v Dobrudži. Predgovor v knjigi je napisal Paul Geroudet, knjiga pa je posvečena Carlosu de Andrade, Olivieru Prévostu in zvesti sopotnici Beatrice Le Moën. Predgovoru sledi predstavitev potovanja od modre do zelene Donave, kot poimenuje avtor svojo pot, ki jo je s spremljevalko B. Le Moën prepotoval in preveslal v 6 letih.

Avifavnistični del reportaže sestavljajo tematsko in fotografsko različni prizori iz narave: 1. lov, 2. urejanje in čiščenje perja, 3. življenjski cikel razmnoževanja od preprirov, dvorjenja do mladostne požrešnosti in nespretnosti, 4. napad in obramba, 5. ranljive vrste in 6. selitev.

Modeli na fotoutrinkih se predstavljajo v sijajnih svojevrstnih podobah in presenečajo z nežnostjo svojega perja. Fotografije so slikovno in vsebinsko dovršene, polne iger senc in svetlobe, saj avtor ni uporabljal bliskavice, ki nemalokrat povsem popači in izumetniči naravno podobo naravoslovne fotografije. Ob slikah ne manjka prave, tenkočutne in doživete besede, saj avtor opisuje svoja opazovanja tako, kot jih je sam ob fotografiranju doživljal. Nenazadnje pa knjigo odlikuje tudi deset zaporedno nanizanih slik (prizorov), s katerimi nam Dominique poskuša približati potek prizora, ki ga

je doživljal ob fotografiranju. Tako zabeleženi prizori so nam velikokrat v pomoč pri etoloških analizah.

V svojem nefavnističnem delu knjige pa nam Dominique s sliko in besedo predstavlja delo ljudi, ki jim Donava pomeni življenje.

V zaključku svoje reportaže nam predstavi vse naravne rezervate ob reki Donavi, njihove značilnosti, opremljene z različnimi podatki, od turističnih do favnističnih. Izredno lepo pa je predstavljen naravni rezervat Kopački Rit, s favnističnimi podatki, ki sta mu jih odstopila D. Gec in J. Mikuska.

Prav gotovo bo vsakdo v knjigi našel nekaj zase. No, Dominique je v podarjeno knjigo vpisal tudi to, da upa, da bo knjiga pripomogla francoski javnosti k boljšemu poznavanju Kopačkega Rita.

Iztok Škornik

Letna skupščina Annual assembly

V Ljubljani je bila 18. 3. 1989 letna skupščina Društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije. Na njej je bila ustanovljena štajerska sekcija in podeljena so bila priznanja Aviana za varstvo ptic. Priznanje sta dobila B. Kamenik in M. Vogrin za vzrejo najdenih kraguljev in Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine Kranj za ohranitev kolonije mestne lastovke na hiši v adaptaciji sredi mesta Kranja. I. Geister je predstavil pravkar izišlo brošuro Slovenski pri-spevek k evropskemu ornitološkemu atlasu in s tem povezani obrazec za zbirni popis gnezdilk v izmeri 50×50 km. O zimskem štetju vodnih ptic v zimi 1987/88 je poročal F. Janžekovič, o prehrani male uharice na Ljubljanskem barju D. Tome, o poplavnih

travnikih ob Ledavi pred melioracijo in po njej F. Bračko in o koloniji čebelarjev na otoku Pagu D. Šere. Ob prikazovanju svojih diapozitivov je M. Škerlak izzval nestorja slovenskega varstva ptičev J. Gregorija z vprašanjem, kaj misli o gojitvi ujed. Gregori je prepričljivo ponovil svoje znano odklonilno stališče, obenem pa dopustil možnost izjeme od pravila. Koliko so izjeme upravičene, bo najbolje s svojim delom lahko dokazal prav gojitelj ujed M. Škerlak sam. V tej zanimivi in monotoniji letne skupščine razbijajoči razpravi smo pogrešali glas in mnenje društvene komisije za ujede. *Iztok Geister*

Kratko poročilo s stalnega lovišča na Vrhniki (1987–1988)

Short report from permanent trapping ground at Vrhnika (1987–88)

Že več let smo slovenski obročkovalci ptičev ugotavljali potrebo po stalnem lovišču, kjer bi skupno spremljali jesensko selitev ptičev. Po večkratnih poizkusnih lovih smo ugotovili, da je najbolj primerno mesto za stalno lovišče v bližini Vrhnike, kjer so opuščeni glinokopi in bajerji.

Z organiziranim lovom in obročkanjem ptičev smo pričeli leta 1987, in to od 3. avgusta do 2. novembra. V osemnajstih (18) pentadah smo skupno obročkali 12.726 ptičev ali 84 različnih vrst. Med zanimive ali redke obročkane ptiče lahko štejemo povodno trstnico *A. paludicola*, rdečega kalina *C. erythrinus*, malega strnada *E. pusilla* in druge. Opazovali pa smo še nadaljnjih 63 različnih vrst ptičev. V letu 1988 smo pričeli že 25. julija in končali 1. novembra. V dvajsetih (20) pentadah smo obročkali 16.622 ptičev ali 86 različnih vrst. Med zanimive ali redke obročkane ptiče lahko štejemo malo tukulico *P. parva*, podhujko *C. europaea*, svilnico *C. cetti*, kratkoperutega

vrtnika *H. polyglotta* ter travniškega vrabca *P. hispaniolensis*, ki je bil tako prvič ujet v Sloveniji. Številčno najbolj pogosto ujete vrste so prikazane tabelarično (sl. 2). Ob tem smo zbirali biometrične, fenološke in favnistične podatke. Zapisovali smo tudi podatke o vremenu in temperaturi. V letu 1987 je na Vrhniki sodelovalo devet (9) izkušenih obročkovalcev – sodelavcev Prirodoslovnega muzeja Slovenije, v letu 1988 pa se je število sodelavcev povišalo na trinajst (13). Ob tem delu so se izobraževali in pridobivali dragocene izkušnje bodoči sodelavci Prirodoslovnega muzeja Slovenije. V letu 1987 in 1988 je bilo več ptičev ujetih s tujim obročkom, medtem ko so bile registrirane tudi najdbe ptičev izven Slovenije. Predvsem so interesantne najdbe plašic *R. pendulinus*, za katere smo imeli do pred kratkim zelo malo podatkov o selitveni poti prek Slovenije. Seveda so tudi ostale najdbe kamenček v mozaiku podatkov, ki govore o selitvi ptičev čez Slovenijo v njihova prezimovališča.

BREGULJKA *Riparia riparia*

LJUBLJANA	ly	04. 09. 86	Vrhnika: 45.58N–14.18E. B. Lapanja		
A 247187	(v)	12. 07. 87	Skaly, Pisek: 49.13N–14.10E. ČSSR	361 km	(N)

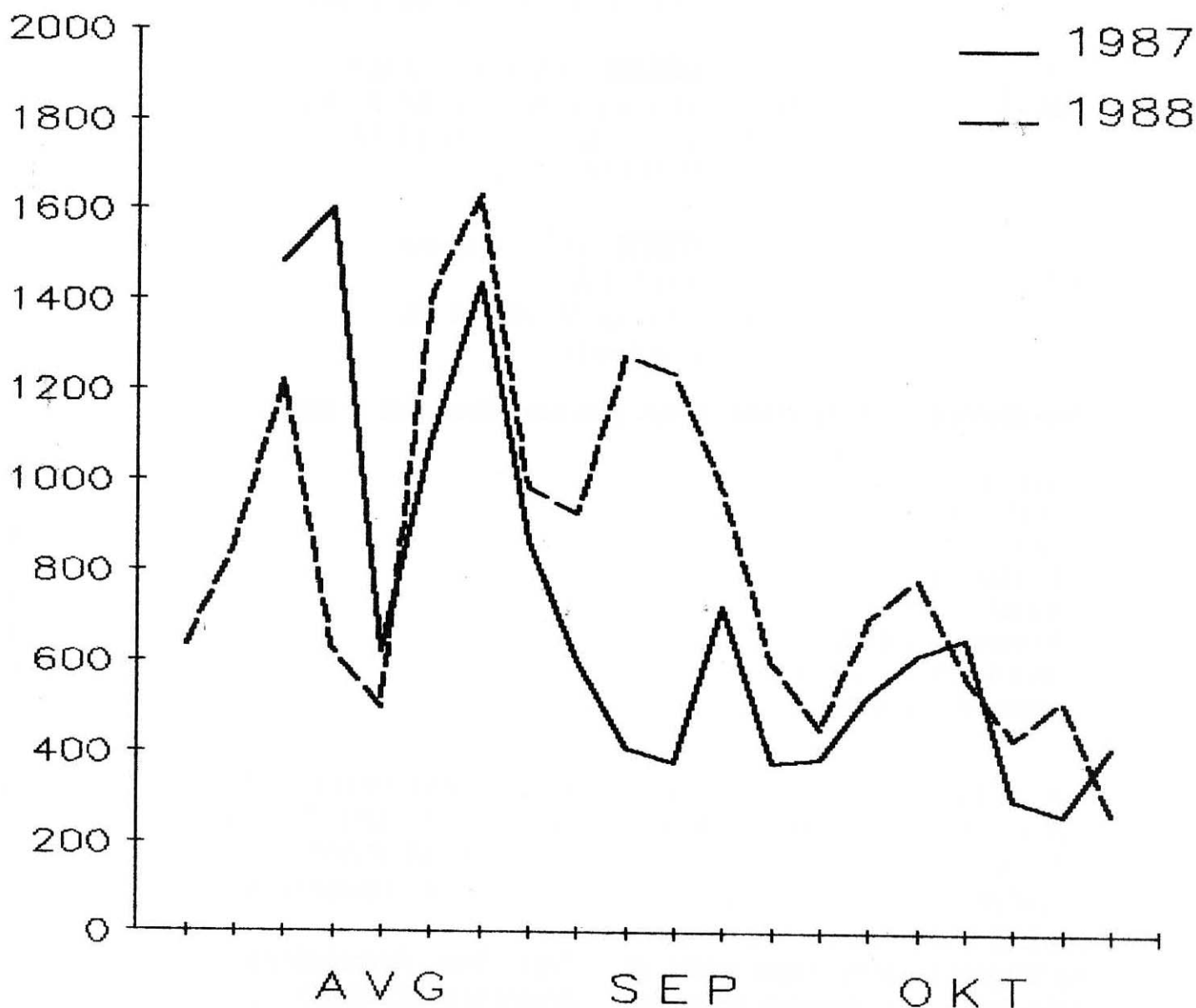
KMEČKA LASTOVKA *Hirundo rustica*

RADOLFZELL	P	22. 08. 87	Hirt: 46.54N–14.26E. Karnten		
BP 32228	(v)	22. 09. 87	Vrhnika: 45.58N–14.18E. D. Šere	104 km	(S)
LJUBLJANA	ly	12. 08. 87	Vrhnika: 45.58N–14.18E. I. Vreš		
A 272409	+	12. 03. 88	Thabazimbi: 24.07S–27.19E. JUŽNA	7893 km	(S)
			AFRIKA		
ZAGREB	ly	24. 07. 88	izliv Mirne: 45.19N–13.35E. Hrvatska		
46139	(v)	04. 09. 88	Vrhnika: 45.58N–14.18E. B. Lapanja	91 km	(NE)

MOSKWA XC 724922	? (v)	? 27. 10. 88	SIVA PEVKA <i>Prunella modularis</i> ? Vrhnika: 45.58N–14.18E. D. Šere	
LJUBLJANA 186874	ly +	27. 08. 86 05. 02. 87	KOS <i>Turdus merula</i> Vrhnika: 45.58N–14.18E. P. Grošelj Cartoe, Nuoro: 45.20N–9.40E. ITALIJA	367 km (WSW)
LJUBLJANA 186782	ly +	16. 09. 87 28. 02. 88	CIKOVT <i>Turdus philomelos</i> Vrhnika: 45.58N–14.18E. T. Jančar Follonica: 42.55N–10.45E. ITALIJA	441 km (SW)
LJUBLJANA 190720	? +	03. 10. 88 13. 01. 89	Vrhnika: 45.58N–14.18E. F. Bračko Bajaja: 36.45N–05.07E. ALŽIRIJA	1277 km (SW)
LJUBLJANA A 215545	ly (v)	23. 08. 86 19. 05. 87	BIČJA TRSTNICA <i>Acrocephalus schoenobaenus</i> Vrhnika: 45.58N–14.18E. P. Grošelj Seitteli: 60.26N–25.02E. FINSKA	1754 km (NNE)
LJUBLJANA A 213528	ly (v)	31. 08. 86 10. 08. 87	Vrhnika: 45.58N–14.18E. B. Lapanja Haademeeste: 58.06N–24.29E. ESTONIA–USSR	1514 km (NNE)
FINLAND V 611217	ly (v)	11. 08. 87 01. 09. 87	Sipoo, Laani: 60.15N–25.12E. FINSKA Vrhnika: 45.58N–14.18E. B. Lapanja	1747 km (SSW)
PRAHA N 201239	? (v)	? 09. 08. 88	RAKAR <i>Acrocephalus arundinaceus</i> ? Vrhnika: 45.58N–14.18E. I. Vreš/ M. Vogrin	
MATSALU 1079947	ly (v)	28. 08. 87 12. 09. 87	VRTNA PENICA <i>Sylvia borin</i> Voiste: 58.12N–24.27E. ESTONIA–USSR Vrhnika: 45.58N–14.18E. F. Bračko/ T. Jančar	1522 km (SSW)
LJUBLJANA A 300111	ly +	20. 09. 87 15. 03. 88	ČRNOGLAVKA <i>Sylvia atricapilla</i> Vrhnika: 45.58N–14.18E. D. Šere Velletri, Roma: 41.41N–12.47E. ITALIJA	491 km (SSW)
LJUBLJANA A 308474	ly (v)	10. 10. 87 01. 05. 88	Vrhnika: 45.58N–14.18E. F. Bračko Praha: 50.14N–14.32E. ČSSR	475 km (N)

			PLAŠICA <i>Remiz pendulinus</i>	
BUDAPEST	Ad	15. 02. 87	Siofok, Somogy: 46.55N-18.03E.	
E 32731	(v)	17. 10. 87	Vrhnika: 45.58N-14.18E. J. Gračner	306 km (WSW)
BUDAPEST	ly	14. 07. 87	Fertorakos: 47.43N-16.39E.	
F 03239	(v)	17. 10. 87	Vrhnika: 45.58N-14.18E. J. Gračner	264 km (SW)
RADOLFZELL	ly	21. 07. 87	Illmitz: 47.46N-16.48E. AVSTRIJA	
BV 61060	(v)	21. 10. 87	Vrhnika: 45.58N-14.18E. J. Gračner	276 km (SW)

VRHNIKA

Distribucija ulova na Vrhniki v letih 1987 in 1988

RADOLFZELL BV 24334	Ad (v)	08. 07. 86 17. 10. 87	Illmitz: 47.46N–16.48E. AVSTRIJA Vrhnika: 45.58N–14.18E. J. Gračner	276 km (SW)
LJUBLJANA A 308246	Ad (v)	07. 10. 87 26. 01. 88	Vrhnika: 45.58N–14.18E. F. Bračko Ferrara: 44.49N–12.21E. ITALIJA	199 km (SW)
RIGA F 167191	? (v)	? 16. 10. 88	? USSR Vrhnika: 45.58N–14.18E. J. Gračner	
LITUANIA EZ 7679	? (v)	? 18. 10. 88	? USSR Vrhnika: 45.58N–14.18E. J. Gračner	
PRAHA V 33829	? (v)	? 18. 10. 88	? ČSSR Vrhnika: 45.58N–14.18E. J. Gračner	
PRAHA T 587424	? (v)	? 25. 10. 88	? ČSSR Vrhnika: 45.58N–14.18E. D. Šere	
LJUBLJANA A 244636	Ad (v)	05. 09. 87 08. 01. 89	LIŠČEK <i>Carduelis carduelis</i> Vrhnika: 45.58N–14.18E. P. Grošelj Vranja, Istra: 45.19N–14.09E. HRVAŠKA – YU	73 km (S)
BOLOGNA A 203413	? (v)	? 30. 10. 88	ČIŽEK <i>Carduelis spinus</i> ? ITALIJA Vrhnika: 45.58N–14.18E. Z. Mesesnel	

Najpogostejše obročkani ptiči na Vrhniki v času jesenske selitve 1987 in 1988		1987	1988
1.	Kmečka lastovka <i>H. rustica</i>	3.567	5.176
2.	Črnoglavka <i>S. atricapilla</i>	1.744	1.927
3.	Vrtna penica <i>S. borin</i>	1.710	1.907
4.	Taščica <i>E. rubecula</i>	442	762
5.	Vrbja listnica <i>P. collybita</i>	649	687
6.	Močvirska trstnica <i>A. palustris</i>	315	634
7.	Bičja trstnica <i>A. schoenobaenus</i>	256	536
8.	Srpična trstnica <i>A. scirpaceus</i>	224	481

Potrebno je bilo veliko dela, priprav in razumevanja vseh, ki so kakorkoli sodelovali v tej akciji in s tem vsak po svoje prispevali k uspehi izpeljavi tega programa. Radost je predvsem tudi v tem, da na tem skupnem lovišču na Vrhniki najdemo svoje mesto vsi, ki smo kakorkoli z obročkanjem ptičev povezani med seboj. Na tem mestu gre zahvala

vsem sodelavcem Prirodoslovnega muzeja Slovenije, tovarni IUUV na Vrhniki in ne nazadnje tudi Prirodoslovnemu muzeju Slovenije, ki je organiziral in vodil to akcijo.

Dare Šere, Prirodoslovni muzej Slovenije, Prešernova 20, 61000 Ljubljana

Jugoslavija je postala polnopravni član Mednarodnega sveta za varstvo ptic – ICPB

Yugoslavia has become a full member of the International Council for Protection of Birds (ICPB)

Zanimanje za ptiče v Jugoslaviji zadnja leta narašča, ornitologiji se posveča vse več pozornosti. Vse bolj se kaže potreba po organiziranem povezovanju in v raznih delih države že delujejo društva, ki povezujejo ljudi, pripravljene, da naredijo za ptiče kaj več, kot da jih samo opazujejo. Z ustanavljanjem društev pa se je pokazala potreba po povezovanju na zvezni ravni. Tako je bila 11. 4. 1987 ustanovljena Zveza ornitoloških društev Jugoslavije, katere predsednik je dr. Vojislav Vasić iz Beograda. Statut zveze je bil dokončno sprejet 13. 6. 1988 in s tem je bil potrjen obstoj zveze. Z njeno dokončno registracijo pa je Jugoslavija zadostila pogoju, potrebnemu za včlanjenje v Mednarodni svet za varstvo ptic – ICPB, katerega sedež je v Veliki Britaniji v mestu Cambridge. Mednarodni svet je bil osnovan leta 1922 kot prva organizacija s celovitim programom za varstvo narave in je ostal do danes edina mednarodna organizacija, ki se posveča varstvu v naravi živečih ptičev in njihovih bivališč. Jugoslavija je 18. 11. 1988 končno, med zadnjimi v Evropi, postala član Mednarodnega sveta za varstvo pravic in se tudi po tej plati vključila v mednarodne tokove. Postala je nacionalna sekcija ICPB, njen predstavnik pa je dr. Jasmina Mužinić iz Zagreba.

Janez Gregori, Prirodoslovni muzej Slovenije, Prešernova 20, 61000 Ljubljana

Letošnji popis bele štorke *Ciconia ciconia*

This year's census of White Stork *Ciconia ciconia*

V letošnjem letu bomo v skladu z navodili ICPB ponovili popis bele štorke v Sloveniji. Dosedanji mednarodni popisi so bili v letih 1934, 1958, 1974 in 1984, v Sloveniji pa 1965, 1979 in 1984.

Organizator popisa je Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine v Mariboru (Slomškov trg št. 6, 62000 Maribor), koordinator pa profesor biologije Matjaž Jež. Popis bo organiziran v sodelovanju z osnovnimi šolami gnezditvenega območja, ki bodo dobile popolno popisno gradivo.

Pri popisu bomo zbirali podatke:

1 – Kraj gnezda (natančni naslov in podatki o lastniku, če je gnezdo na stavbi, ali podatki o najbližji hiši, če je gnezdo na električnem drogu). Podatke vpišemo tudi, če gnezdo ni zasedeno.

2 – Namestitev gnezda (npr.: na dimniku, na slemenu hiše, na električnem drogu, na drevesu, na posebnem podstavku).

3 – Datum prihoda štorke na gnezdo.

Če par ne pride istočasno, vpišite ločeno datum prihoda prve in druge štorke.

4 – Podatki o mladičih:

– število izvaljenih jajc (neobvezno),

– število izvaljenih mladičev,

– število odraslih (speljanih) mladičev.

Dobrodošli bodo vsi podatki o usodi izvaljenih mladičev, ki ne bodo speljani.

5 – Podatke o opazovanjih posameznih negnezdečih štorke.

6 – Datum odhoda štorke z gnezda (jesen 1989).

Opazovanje štorke bo dopolnjeno z obročkanjem in markiranjem mladičev.

Ornitologi vabljeni, da se vključijo v letošnji popis štorke. Vsakdo, ki želi sodelovati, naj svojo željo sporoči na naslov našega zavoda in poslali mu bomo popolno popisno gradivo.

Veliko uspeha pri delu.

Matjaž Jež, Zavod za naravno in kulturno dediščino Maribor

VSEBINA

Rdeča lastovka <i>Hirundo daurica</i> ujeta v Sečovljah (F. Bračko)	1
Gnezditelj rdeče lastovke <i>Hirundo daurica</i> v dolini Glinščice pri Trstu (D. Ota)	2
Skalna lastovka <i>Ptyonoprogne rupestris</i> gnezdi v Sloveniji (D. Šere)	6
Prispevek k (pre)poznavanju črnoglavega muharja <i>Ficedula hypoleuca</i> in belovratega muharja <i>F. albicollis</i> v jesenskem perju (P. Grošelj)	13
Sove Zgornje Pivke (S. Polak)	16
Skrivnostna fotografija	19
Novejši podatki o mali drplji <i>Otis tetrax</i> v Vojvodini (R. Obradović)	20
Iz ornitološke beležnice	21

CONTENTS

Red-rumped Swallow <i>Hirundo daurica</i> trapped at Sečovlje (F. Bračko)	1
Breeding of Red-rumped Swallow <i>Hirundo daurica</i> in the Glinščica Valley near Trieste (D. Ota)	2
Crag Martin <i>Ptyonoprogne rupestris</i> breeding in Slovenia (D. Šere)	6
A contribution toward separating of Pied Flycatcher <i>Ficedula hypoleuca</i> and Collared Flycatcher <i>F. albicollis</i> in their autumn plumage (P. Grošelj)	13
Owls of Zgornja Pivka (S. Polak)	16
Mystery Photograph	19
Some recent data about Little Bustard <i>Otis tetrax</i> in Vojvodina (R. Obradović)	20
From the ornithological note book	21

Gavia immer, Gavia arctica, Ciconia nigra, Falco peregrinus, Vanellus vanellus, Lymnokratipes minimus, Scolopax rusticola, Tringa erythropus, Tringa ochropus, Anthus cervinus, Panurus biarmicus, Sylvia borin, Corvus frugilex, Corvus cornix x Corvus corone, Emberiza leucocephala

Foto trenutak (S. Polak)	26	Camera's eye view (S. Polak)
Poročila od koderkoli: Ljubljansko barje ob Curnovcu (A. Trontelj)	26	Reports from here and there: Ljubljana Marshes (A. Trontelj)
Okolica Apatina (R. Obradović)		Surroundings of Apatin (R. Obradović)
Nove knjige: Dominique Robert: Danube (I. Škornik)	27	New books: Dominique Robert: Danube (I. Škornik)
Letna skupščina (I. Geister)	28	Annual assembly (I. Geister)
Kratko poročilo s stalnega lovišča na Vrhniki 1987-88 (D. Šere)	29	Short report from permanent trapping ground at Vrhnika 1987-88 (D. Šere)
Jugoslavija je postala polnopravni član ICPB (J. Gregori)	-	Yugoslavia has become a full member of the ICPB (J. Gregori)
Letošnji popis bele štoklje <i>Ciconia ciconia</i> (M. Jež)	-	This year's census of White Stork <i>Ciconia ciconia</i> (M. Jež)

Slika na naslovnici: Repaljščica *Saxicola rubetra* (foto V. Pfeifer)

Front cover photograph: Whinchat *Saxicola rubetra* (V. Pfeifer)

